

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

TJAŠA KOCJAN

Novejša slovenska leksika med besedno zvezo in zloženko

Diplomsko delo

Mentor: red. prof. dr. Andreja Žele

Prvostopenjski univerzitetni študijski
program *Slovenistika – dvodisciplinarni*;

Prvostopenjski univerzitetni študijski
program *Umetnostna zgodovina –
dvodisciplinarni*

Ljubljana, 2015

ZAHVALA

To diplomsko delo gotovo ne bi nastalo brez pomoči in spodbude številnih ljudi, med katerimi bi se posebno zahvalila mentorici, red. prof. dr. Andreji Žele, za usmerjanje pri pisanju in izjemno hitro odzivnost, Jaku za uvidevno poslušanje številnih monologov o slovenskem pravopisu in slovnici, družini za spodbujanje na moji študijski poti ter Manci za mnoge prijetne študijske dni in natančno branje mojega pisanja ter odkrivanje napak, ki jih sama nisem več uspela videti. Hvala!

IZVLEČEK

Diplomska naloga obravnava samostalniške besedne zveze z nepridevniškim prilastkom in zloženko s končniškohomonimnim medponskim obrazilom, zbrane iz leksikografskega seznama *Novejše slovenske leksike*. Poleg teoretične predstavitve omenjenih tipov leksemov in leksemskih zvez v sodobnih slovenskih jezikoslovnih priročnikih (SS, SSKJ, SP, SNB) se osredotoča tudi na prikaz rabe, izkazane v korpusu Gigafida. Raba je prikazana po posameznih skupinah glede na tip določujoče sestavine (splošni nepridevnik, lastno ime, kratica, (primarno) prvi del zloženke). Pokazalo se je, da izmed treh oblik (besedna zveza z levim ali desnim prilastkom ali zloženska) v rabi prevladujejo besedne zveze z levim prilastkom, kar kaže odstopanje od norme slovenskega knjižnega jezika.

Ključne besede: novejša slovenska leksika, medponskoobrazilne zloženske, končniškohomonimno obrazilo, samostalniška besedna zveza, nepridevniški levi prilastek.

ABSTRACT

This thesis addresses nominal phrases with a non-adjectival attribute and compounds with an interfix with homonymous suffix, collected from the lexicographic(al) list of the Newer Slovene Lexis. In addition to the theoretical representation of the aforementioned types of lexemes and lexical phrases in the modern Slovenian language manuals (Slovenian Grammar, Dictionary of Standard Slovenian, Slovenian Orthography, Dictionary of New Words of the Slovenian Language), it also focuses on the display of usage, shown in the Gigafida corpus. The usage is displayed by the individual groups according to the type of the determining constituent (general non-adjective, proper name, acronym, (primarily) the first part of compounds). The results showed that amongst the three forms (set phrase with a pre- or post-modifier or a compound), set phrases with a pre-modifier are prevailing in use, which shows a deviation from the norm of the standard Slovenian.

Keywords: newer Slovene lexis, compounds with an interfix, homonymous suffix affix, noun phrase, non-adjectival pre-modifier.

KAZALO

1.	Uvod.....	1
2.	Med besedno zvezo in zloženko.....	2
2.1	Besedna zveza.....	2
2.1.1	Samostalniška besedna zveza.....	2
2.2	Zloženske	3
2.2.1	Medponskoobrazilne zloženske (tvorjenke tipa b)	4
3.	Kaj pravi norma?	5
3.1	SSKJ in SSKJ2	5
3.2	Slovenski pravopis 2001.....	7
3.3	Slovar novejšega besedja.....	8
4.	Kaj pravi raba?	10
4.1	Gradivo in metode dela.....	10
4.2	Analiza zbranih primerov	12
4.2.1	Tip a: splošni nePrid kot določujoča sestavino leksemov in leksemskih zvez ..	13
4.2.2	Tip b: lastno ime kot določujoča sestavina leksemov in leksemskih zvez.....	14
4.2.3	Tip c: kratica kot določujoča sestavina leksemov in leksemskih zvez.....	16
4.2.4	Tip č: (primarno) prvi deli zloženk kot določujoče sestavine leksemov in leksemskih zvez.....	19
4.3	Povzetek zbranih rezultatov.....	21
5.	Sklep.....	23
6.	Povzetek	25
7.	Literatura	27
8.	Priloge	29

1. UVOD

Jezik je živ organizem, ki se ves čas spreminja, ustvarja nova poimenovanja in odkriva nove izrazne možnosti, kar je še posebej izrazito in intenzivno v sedanjem času, ki ga krojita globalizacija in hiter razvoj tehnologije. Ob prevzemanju izrazov iz tujih jezikov, predvsem angleščine, se je pokazalo, da v slovenščino vstopa vedno več leksemov in leksemskih zvez, katerih oblika je za slovenščino nova oziroma nenavadna. Čeprav je v slovenščini pogost besedotvorni postopek zlaganja in so zloženke v primerjavi z besednimi zvezami vsaj v določenih primerih normativno bolj ustrezne, je v novejši leksiki mogoče zaslediti tudi veliko besednozveznih oblik (z levim prilastkom).

V diplomski nalogi bom ob obravnavi leksemov in leksemskih zvez, ki ustrezajo tipu samostalniške besedne zveze z nepridevniškim prilastkom oziroma medponskoobrazilne zloženke s končniškohomonimnim obrazilom, skušala ugotoviti, kje med besedno zvezo in zloženko se nahajajo tovrstni primeri iz novejše slovenske leksike oziroma kakšen trend kaže raba, izražena v korpusu Gigafida.

Najprej bom teoretično predstavila (samostalniške) besedne zveze in (medponskoobrazilne) zloženke, saj gre za osnovna tipa leksemov in leksemskih zvez, ki ju bom obravnavala skozi celotno diplomsko nalogo. V naslednjem poglavju bo sledila predstavitev samostalniških besednih zvez z nepridevniškim prilastkom oziroma medponskoobrazilnih zloženek s končniškohomonimnim obrazilom v treh sodobnih (informativno-)normativnih priročnikih, in sicer v Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ), Slovenskem pravopisu iz leta 2001 (SP) in Slovarju novejšega besedja (SNB), hkrati pa bom predstavila tudi poglede nekaterih slovenskih jezikoslovcev na obravnavo omenjenih leksemov in leksemskih zvez v posameznih priročnikih.

V četrtem poglavju se bom osredotočila na predstavitev rabe iz novejše slovenske leksike izbranih 377 primerov. Glede na njihovo določujočo sestavino bom oblikovala štiri tipe (splošni nepridevnik, lastno ime, kratica in (primarno) prvi del zloženek). Tipe bom med seboj primerjala, nato pa bom glede na zbrane podatke iz Gigafide skušala pokazati, kakšen trend kaže raba in v kakšnem odnosu sta v novejši slovenski leksiki raba in norma pri samostalniških besednih zvezah z nepridevniškim prilastkom oziroma medponskoobrazilnih zloženkah s končniškohomonimnim obrazilom.

2. MED BESEDNO ZVEZO IN ZLOŽENKO

2.1 Besedna zveza

Slovarček jezikoslovnih izrazov v Slovenskem pravopisu 2001 besedno zvezo opredeli kot »dve besedi (ali več), med seboj slovnično povezani« in doda primere, kot so *lepa hiša*, *govoriti razločno*, *lačen slave*, *oče in mati*, *po mojem*.

Iz primerov lahko razberemo, da so besedne zveze glede na razmerja med besedami lahko podredne (deli besedne zveze med seboj niso enakovredni) ali priredne (deli besedne zveze so med seboj enakovredni). Podredne besede so sestavljene iz jedra oziroma odnosnice, ki poimenuje neko zunajjezikovno dejanskost, in določila oziroma prilastka, ki jedro natančneje določa oziroma mu da dodatni pomen. Besedne zveze poimenujemo glede na besednovrstnost jedra, poznamo samostalniške, pridevniške, prislovne in glagolske besedne zveze.¹

2.1.1 Samostalniška besedna zveza

Ker bom v diplomski nalogi obravnavala predvsem samostalniške besedne zveze, je smiselno, da jih nekoliko podrobneje predstavim.

Jedro samostalniške besedne zveze ima lahko določilo na svoji levi ali desni strani, lahko pa tudi na obeh. Levi prilastek je ujemalni (z jedrom se ujema v spolu sklonu in številu) in je lahko (le) pridevniška beseda (*lepa hiša*).² Desni prilastek pa je ujemalni ali neujemalni in je besednovrstno bolj raznovrsten, saj je lahko »vse drugo« pa tudi pridevniška beseda. (Toporišič 2000, 558)

Bolj kot desni prilastek je problematičen levi, saj se (predvsem v novejši leksiki) velikokrat pojavljajo primeri samostalniških besednih zvez, kjer določilo na levi strani predstavlja nepridevniška beseda (*alfa samec*, *basmati riž*, *fitnes oprema* ...). Na take primere opozori že Toporišič v svoji slovnici in pravi:

»Niso pa prilastki, temveč prvi del zloženke izrazi kot *alfa*, *cerkas* ipd. v primerih kot *alfa žarki*, *cekas žica* (zato bolje *alfažarki*, *cekasžica*).« (Toporišič 2000, 559)

¹ Toporišič 2000 doda še povedkovniško (str. 558), a je zaradi vprašljivosti povedkovnika kot besedne vrste ne omenjam.

² Ob razširitvi se lahko pridevniku doda tudi prislov, npr. *zelo lepa hiša*, pri čemer pa je *zelo* pravzaprav prilastek pridevnika *lepa*.

Kot lahko razberemo iz citata, **besedne zveze tipa nepridevnik (kot levi prilastek) + samostalnik (kot jedro)** po trenutno veljavni slovnici slovenskega knjižnega jezika niso mogoče oziroma so **(načeloma) neknjižne**. Da stvar ni tako enostavna, potrjujejo različne razprave, ki problematizirajo to opredelitev, saj se uporabniki jezika v omenjenem primeru zloženek ne poslužujejo vedno oziroma se jih poslužujejo redko. Kako je s kodifikacijo omenjenih primerov in kakšni problemi se pri tem pojavljajo, bom predstavila v naslednjem poglavju, osredotočila pa se bom tudi na prikaz stanja v rabi.

2.2 Zloženke

Zloženke so tvorjenke, ki nastanejo v besedotvornem postopku zlaganja, za katerega je značilno, da poveže vsaj dve predmetnopomenski³ besedi. Besedotvorna podstava je torej vsaj dvodelna, obrazilo pa je lahko enodelno (medponsko) ali dvodelno (medponsko-priponsko). Glede na razmerja med polnopomenskimi deli tvorjenke so zloženke lahko priredne (*slovensko-nemški*) ali podredne (*zobozdravnik*), pri čemer podrednost v zloženki implicira določujočo sestavino pred določano (*zob-* je določujoča sestavina, ki določa »vrsto« določane sestavine – *zdravnika*) ne glede na vrsto prilastka v skladenjski podstavi, prirednost pa predvideva ohranitev zaporedja predmetnopomenskih besed iz skladenjske podstave (*slovenski in nemški*, ne *nemški in slovenski*). (Vidovič-Muha 2011, 105). Pri podrednih zloženkah torej »zaporedje korenskih morfemov besedotvorne podstave podrednih zloženek ustreza skladenjskemu – levo prilastkovni in desno jedrni člen, torej *avto-0-garaža* ← *garaža* za avto → **avtna garaža oz. avtogaraža*«. (prav tam, 108)

Po Vidovič-Muha se zloženke uvrščajo v tri tipe tvorjenk (a, b in č), odvisno od tega, kateri del skladenjske podstave se obrazili. V tip a in njegov podtip a3 spadajo medponsko-priponske zloženke (*zborovodja*), kjer se slovnični pomen skladenjske podstave izraža v medponi, jedrni del podstave (zaimek ali glagolski primitiv) pa se izraža v priponi.⁴ Tip b predstavljajo medponskoobrazilne zloženke, ki jih bom zaradi povezanosti z osnovno problematiko diplomske naloge podrobneje predstavila v naslednjem podpoglavju, tip č pa

³ Termin predmetnopomenske besede Vidovič-Muha razloži tako: »Pojem predmetnopomenskosti, npr. predmetnopomenska beseda, zajema tiste lekseme (slovarske besede), ki jih strukturalisti [...] opredeljujejo s t. i. srednjo (pomensko) vrednostjo; izločeni so torej zaimki [...] in lastna imena z vrednostjo ena.« (2011, 107, opomba 100).

⁴ Shematičen prikaz medponsko-priponske zloženke *zbor-o-vod-ja* iz skladenjske podstave bi bil: [tisti, ki] vodi [-Ø] zbor{-Ø}, [] → -ja, { } → -o-, vod, -zbor-, pri čemer oglati oklepaj [] predstavlja pretvorbeno obrazilnomorfemsko vrednost predmetnopomenskih prvin, zaviti oklepaj { } pa pretvorbeno obrazilnomorfemsko vrednost slovničnih prvin. (Vidovič-Muha 2011, 28, 29)

predstavljajo priredne zloženke (*slovensko-nemški*), pri katerem se v medponskem obrazilu izraža priredno slovnično razmerje.⁵ (prav tam, 28–34)

2.2.1 Medponskoobrazilne zloženke (tvorjenke tipa b)

Tvorjenke tipa b so samostalniške medponskoobrazilne zloženke, pri katerih se v medponsko obrazilo pretvarja (podredni) slovnični pomen skladenjske podstave. Medponski morfem je izrazno lahko le samoglasniški (običajno o-jevski), lahko pa je tudi sklonsko (končniško) homonimen (a-jevski, i-jevski, u-jevski ali glasovno izpraznjen oziroma ničti). Glede na izrazno podobo lahko obrazila torej razdelimo v dve skupini, in sicer:

- a) medponsko obrazilo je izrazno samostojno (-o- ali -e-), npr. *zob-o-zdravnik*,
- b) medponsko obrazilo je homonimno s končnico prve besede, ki sestavlja zloženko, npr. *golf-ø-igrišče*, *avt-o-garaža*.⁶

Medponskoobrazilne zloženke z izrazno samostojnim obrazilom so načeloma starejše (v slovenskem jeziku od konca 19. stoletja) in enonaglasne, medtem ko so zloženke s končniškohomonimnim medponskim obrazilom načeloma mlajše in dvonaglasne. (Vidovič-Muha 2011, 34, 111)

Čeprav sta obe skupini zloženek glede pretvorbe slovničnega pomena skladenjske podstave v medponsko obrazilo enaki in je »na sistemski ravni pravopisno vprašanje zapisov tipa *golf-ø-igrišče* skladno z zapisom *zob-o-zdravnik* – torej zapis skupaj« (prav tam, 29), prihaja pri skupini s homonimnim obrazilom do zapisov narazen, torej kot besedne zveze.

S tem pridemo do besednih zvez, pri katerih levi prilastek predstavlja samostalnik, torej do tistih zvez, ki smo jih prej opredelili kot (načeloma) neknjižne, in tudi do dveh ožjih skupin poimenovanj, ki se predstavljajo kot problematična. To so:

- a) samostalniške besedne zveze z nepridevniškim levim prilastkom: *nePrid* (kot prilastek) + *Sam* (kot jedro) in
- b) medponskoobrazilne zloženke s končniškohomonimnim obrazilom.

⁵ *Slovensk-o-nemški* = slovensk{-i in} nemški, { } → -o-, slovensk-, -nemški-. (prav tam, 31).

⁶ SP 2001 to vrsto obrazila poimenuje kot *imenovalniško medpono*, ki jo v Slovarčku jezikoslovnega izrazja opredeli kot »morfem med deloma zloženke, enak imenovalniški končnici, npr. -a- v *Slovenijales*, -ø- v *pedenjčlovek*«. Za več drugih poimenovanj tovrstnih obrazil, ki so se pojavila v slovenskem jezikoslovju, glej Vidovič-Muha 2011, str. 105 (opomba 95).

Za samostalniške besedne zveze z nepridevniškim levim prilastkom (*fitnes oprema*) bi bilo torej po trenutni slovnici bolj priporočljivo, da bi postale medponskoobrazilne zloženke s končniškohomonimnim obrazilom (*fitnes-ø-oprema*). Pri tem gre za vprašanje norme in rabe, ki je v slovenskem jeziku prisotno že nekaj časa in ga slovarji oziroma pravopis različno rešujejo.

3. KAJ PRAVI NORMA?

3.1 SSKJ in SSKJ2

Čeprav SSKJ splošnih pravopisnih pravil ne daje, je smiselno pogledati, kako so avtorji slovarja obravnavali besedne zveze z nepridevniškim levim prilastkom oziroma zloženke s končniškohomonimnim medponskim obrazilom. Ker je take primere prvi obravnaval šele pravopis iz leta 1962,⁷ je SSKJ prvi slovar, ki se je soočil z njihovim zapisom v tako veliki meri. V uvodu je omenjeno, da

»pisave sestavljenk in zloženk slovar ni izpeljal dosledno; zaradi močno neenotne rabe namreč ni [bilo] mogoče brez večjega nasilja prikazati vseh primerov v sistemu« (§ 173).

Čeprav se SSKJ načeloma drži pravil iz SP 1962, uvede nekaj sprememb. V primerih upravičevanja pisanja narazen za prvo sestavino uvede kvalifikator *neskl. pril.* oziroma nesklonljivi prilastek,⁸ ki ga omenja že SP 1962. Pri besedah s tem kvalifikatorjem so navedene le zveze, pisane narazen, npr. *skaj torbica*, *tenis igrišče*. Pomembna novost je to, da za zveze z domačo in tujo besedo poda možnost pisanja skupaj ali narazen (*avtoprevoznik* in

⁷ SP 1962 (§ 74) o zloženkah pravi: »Če ima ves sklop [= današnji sklopi in zloženke] samo en poudarek, ga pišemo skupaj: *neprídiprav*, *prídanič*, *črvojédina* [...],« in nadaljuje: »Če imajo sestavine še svoj poudarek, pišemo sklope narazen (ne z vezajem): *pěš pót*, *figa móż*, *móż beséda* [...].« Razlikuje tudi med zloženkami, ki so sestavljene iz dveh tujk in se pišejo skupaj (*avtogaraža*, *avtostrada*, *elektrotehnika*, *fotoaparat*, *kinodvorana*, *kinooperater*), ter zloženkami, ki so sestavljene iz domače besede in tujke. Te se pišejo narazen, npr. *alfa žarki*, *avto cesta*, *avto promet*, *kino dvorana*, *krep papir*, *Triglav film*, ob čemer doda, da je prvi del »nekakšen okamenel, nesklonljiv prilastek«. V to skupino spadajo tudi zloženke, ki imajo kot prvo sestavino »znamko« (črko), pri čemer predvideva, da se »zloženke« z veliko črko pišejo narazen (*H bomba*, *B vitamin*), z malo pa skupaj z vezajem (*h-mol*, *o-debla*).

Zanimiv je tudi zadnji odstavek tega paragrafa, v katerem piše: »Sklope z določilno besedo pred osnovo sta rodila tuji vpliv in želja po kratkem izražanju. Preveč takih sklopov bi jeziku kazilo podobo. Navadno se jim ognemo tako, da postavimo določilno besedo za osnovno (*žarki alfa*, *vitamin B*) ali pa opišemo s pridevnikom (*avtomobilski promet*, *celofanski papir*).« Čeprav nepridevniškega levega prilastka SP 1962 ne problematizira oziroma prepove, vseeno priporoča drugačno rabo, saj ta ni najbolj običajna za slovenski jezik.

⁸ § 114: »Beseda, ki ni pridevnik, nastopa kot nesklonljivi prilastek (*bantam*).

To oznako je problematizirala Pogorelec, saj se ji ne zdi smiselno, da bi funkcija (prilastek) določala besednovrstno oznako, poleg tega pa opozarja tudi na to, da gre za samostalnike, ki imajo v zloženki drugačno funkcijo kot v vlogi stavčnih členov. (1964, 235–236)

avto prevoznik, elektrooprema in elektro oprema), ne samo narazen, kot to predvidi SP 1962. SSKJ2 to dvojničnost ohranja (še vedno najdemo zapis *avtocesta* in *avto cesta*, čeprav ta ni več v rabi), kvalifikator *neskl. pril.* pa nadomesti s kvalifikatorjem v *prid. rabi* (v pridevniški rabi), ki ga prvi uvede SNB.

Ob izidu prvega zvezka SSKJ leta 1970 je omenjeno obravnavo zloženek in besednih zvez kritiziral Toporišič, saj je menil, da bi bilo pravila treba natančneje določiti, s čimer bi prišlo tudi do bolj enotne rabe. Zavzemal se je za dosledno pisanje skupaj (torej kot zloženske), tudi v primerih domače in tuje sestavine, pri katerih SP 1964 predvideva pisavo narazen. Ob tem je napisal: »Za pisavo tudi narazen pa ni nobenega jezikoslovnega opravičila, kvečjemu puristično: mešanci naj bodo, kot v starih časih nezakonski otroci, posebej zaznamovani,« in nekaj vrstic kasneje dodal: »Slovničar bo torej, če dá kaj nase, moral svoj predpis umakniti.« (1971, 69) Zdi se mu, da je pisava skupaj bolj primerna za slovenski jezik, »pisava skupaj in narazen v teh primerih [pa] ni drugega kot nepotrebna nedoslednost, [ki] povzroča veliko neenotnost tudi znotraj okvira, koristi od nje pa nobene.« (prav tam, 70)

Na to se je odzval Rigler, ki priznava, da »je res veliko stvari spornih in neustaljenih«, a hkrati poudarja, da je uporaba pravil v praksi večkrat zelo neenotna, zato slovar ni hotel »postavljati zelo ostrih mej med eno in drugo pisavo«, kar je »za slovar, ki je informativno-normativen, še najboljša rešitev«. (1971, 455, 456) Opozori tudi na primere, za katere Toporišič predlaga, da bi se pisali le skupaj, npr. *aerotaksislužba, ajvarsolata, aperitivbar, celofanovitek* itd., torej tip poimenovanj, ki jih bom podrobneje obravnavala v nadaljevanju diplomske naloge. Rigler poudari, da je raba izrazito v nasprotju s pisanjem skupaj, poleg tega pa ima še nekaj drugih pomislekov, povezanih z zlogovno mejo in težavnimi glasovnimi sklopi, za slovenščino nenavadno dolžino besed⁹ ter navajenostjo na dvočlensko poimenovanje v slovenščini (*hruškov liker*, zato tudi *ananas liker*).¹⁰ (prav tam, 457, 458)

⁹ Pri tem opozori, da »v današnjem času sprejemamo več tujk iz angleščine kot iz nemščine, zato je majhna verjetnost, da bi se lahko uveljavila pisava skupaj«. (Rigler 1971, 458).

¹⁰ Komentarje v zvezi s SSKJ in polemikami o zloženkah in besednih zvezah je natančneje predstavila Logar v članku *Filter vrečka ali filtervrečka, foto posnetek ali fotoposnetek, ISDN paket ali ISDN-paket?*, kjer dodaja tudi mnenja Pogorelec, Korošca in Vidovič-Muhe. (2005, 223–226)

3.2 Slovenski pravopis 2001

O zloženkah in besednih zvezah oziroma pisanju skupaj in narazen SP 2001 (v nadaljevanju samo SP) piše v več paragrafih, predvsem 485–598, pri čemer so za naše primere (zloženke s končniškohomonimnim obrazilom oziroma besedne zveze z nepridevniškim levim prilastkom) najpomembnejši 485–487, 495, 497–500 in 866. Tako kot SSKJ tudi SP poudarja, da je »pisanje skupaj ali narazen deloma kompromisno in nedosledno tudi zaradi rabe in tujih vplivov,« a hkrati dodaja, da »bi bilo vse take zloženke¹¹ priporočljivo pisati le skupaj.« (§ 487)

Podredne zloženke z imenovalniško (ali katero drugo) medpono se torej pišejo skupaj (§ 495 s primeri *pikapolonica*, *figamož*; *generalpolkovnik*, *brucmajor*, *violončelo*, *pedenjčlovek*; *Hasanaga*, *multinacionalka*, *teleobjektiv*, *veleposestnik*, *pešpot*), nekatere zloženke¹² pa se lahko pišejo skupaj ali narazen. To so:

- a) **zloženke, katerih sestavine se lahko v zamenjanem besednem redu uporabljajo kot besedne zveze: *alfažarki/alfa žarki* (a je bolj priporočljiva zveza *žarki alfa*)** (§ 498) in
- b) za nas manj pomembne zloženke iz pridevnika in samostalnika, pri katerih se pridevnik ne sklanja z glasovnimi končnicami (*minigolf* ali *mini golf*). (§ 499)

Kot je opozorila Logar, je v slovarskem delu SP pravilo, navedeno v točki a), razširjeno tudi na tiste zloženke, pri katerih raba v zamenjanem besednem redu ni izpričana (npr. *ananas liker/ananasliker*, **liker ananas*; *bivak vreča/bivakvreča*, **vreča bivak*), iz česar lahko razberemo, da je pisanje skupaj in narazen dovoljeno za vse zloženke s končniškohomonimnim obrazilom, pri čemer SP bolj priporoča pisanje skupaj (*bivakvreča* tudi *bivak vreča*; oznaka tudi označuje neenakovredni možnosti, pri čemer je bolj priporočljiva prva). (2005, 227) Enako je tudi s poimenovanji, kjer prvi del predstavlja lastno ime. Ti leksemi se pišejo glede na uveljavljenost, a »tam, kjer iz imena lahko napravimo pridevnik, rajši ne uporabljamo zloženke (*Knorr juha* → *juha Knorr/knorova juha*).« (§ 500)

Dvojni zapis ni dovoljen le v primeru zloženek, kjer je prvi del črka, številka ali kratica. Ti primeri so vedno obravnavani kot zloženke in se pišejo skupaj oziroma prvi del s

¹¹ Prehodno navaja primere: *angoravolna* ali *angora volna*, *legokocke* ali *lego kocke*, *vikendhišica* ali *vikend hišica*, *minigolf* ali *mini golf*, *žiroračun* ali *žiro račun*, vendar samo *Slovenijašport* oz. *Slovenija avto*.

¹² Čeprav pisanje narazen pravzaprav pomeni besedno zvezo in ne zloženko, SP povsod uporablja izraz *zloženka*, ki je pravzaprav netočen. To je problematizirala že Gložančev 2012, 134.

samostalnikom v drugem delu zloženke povezuje stični vezaj (*b-razred, C-vitamin, A4-format ...*). (§ 496)

Obravnavo leksemskih enot s strukturo Sam/nePrid (kot prilastek) + Sam (kot jedro) v SP je z več vidikov problematizirala Gložančev. Med drugim je izpostavila premajhno število primerov s prvo (tudi večbesedno) citatno sestavino, ki se v slovenščini vedno pogosteje pojavlja (*bypass, wellness, mailing, second hand, all inclusive ...*), in prav tako produktivna poimenovanja, v katerih je prva sestavina lastno ime (*Erasmus, Pampers, Facebook ...*). Opozorila je tudi na glede na rabo nerealno priporočanje zapisa skupaj, predvsem pri večbesednih in citatnih prvih sestavinah (**allinclusivepaket, *bypasspodjetje*) ter izpisanih (zlogovanih) kraticah (**esemessporočilo, devedepredvajalnik*), kjer vidi rešitev vsaj v izenačitvi obeh možnosti, torej v oznaki *in* namesto *tudi*. (2012, 129–137)

3.3 Slovar novejšega besedja

Poleg SSKJ2, ki se v obravnavanih primerih razen spremenjenega kvalifikatorja (v *prid. rabi* namesto *neskl. pril.*) ne ločuje bistveno od SSKJ, je Slovar novejšega besedja (SNB) najnovejši enojezični slovenski slovar leksike z različnih področij. Kot je navedeno v Uvodu, geslovnik obsega predvsem leksiko, ki se je v slovenščini pojavila po izidu zadnjega zvezka SSKJ, torej po letu 1991, ali pa je v tem obdobju dobila nove pomene. (Bizjak Končar 2013, 9–10) Gre za leksiko, ki obsega veliko prevzetih besed iz tujih jezikov, predvsem angleščine, ki so posebej zanimive tudi zaradi pogoste prisotnosti v leksemskih enotah s strukturo Sam/nePrid (kot prilastek) + Sam (kot jedro) in s tem obravnave kot zloženke oziroma besedne zveze. SNB je prvi uvedel kvalifikator *v pridevniški rabi*, ki ga predstavi tako:

»V okviru pridevniške besede so posebej označene slovnične značilnosti, ki odstopajo od sodobnih jezikovno-priročniških opisov, a so odraz sprememb v jezikovni rabi. Za iztočnice in podiztočnice [...] s primeri izsamostalniške pridevniške konverzne rabe je bila uvedena oznaka *v prid. rabi*.« (21)

SNB je pri iskanju slovarskih rešitev skušal »v veliki meri [...] upoštevati izročilo slovenskega pravopisa in načela sodobne besedotvorne teorije, vendar [je] v primerih, ko [avtorji] niso našli potrditev v korpusnih virih, [naredil] določene odstop«. (Kern 2012, 143)

Odstop v navajanju (pod)iztočnic z oznako *v prid. rabi* avtorji utemeljujejo s tem, da »v veliki večini obravnavanih primerov v jezikovni rabi najdemo le zapis narazen,« (prav tam) s čimer

dajo velik poudarek na zapis rabe. Problematisirani oznaki *neskl. pril.* iz SSKJ so se avtorji SNB izognili, saj se zdi oznaka v *prid. rabi* za uporabnika bolj jasna (iztočnica se uporablja kot pridevnik, torej (lahko) levo od jedra), prav tako se ohranja besednovrstna kategorija (*prid.*).

SNB prinaša kar nekaj dvobesednih prevzetih zvez, ki se kažejo v pridevniški rabi (*all inclusive, fast food, second hand*), pa tudi drugih prevzetih besed (*metal, ska, carving*), ki jih prej v slovarjih nismo zaznali. Ti primeri so v slovarju večinoma označeni s kvalifikatorjem v *prid. rabi*. Kjer raba izpričuje tudi pisavo skupaj, torej kot zloženke, sta napisani obe možnosti, in sicer z oznako *in* (*faks modem in faksmodem*). Kjer se izkaže, da se iztočnica uporablja tudi kot del zloženek, je zraven zapisana oznaka *prvi del zloženek* (**pop...** prvi del zloženek: *popglasbenik; popzvezdnik; popkultura*).

Ker SNB zelo sledi rabi, je v slovarskem delu navedenih veliko (tipov) primerov, ki kažejo odmik od SSKJ in SP. To je vidno že v morda na videz majhni spremembi uporabe veznika *in* namesto *tudi* med besedno zvezo in zloženko, ki ne poudarja več priporočene pisave skupaj (kot zloženke).

Še najmanjši odklon od dosedanje norme predstavlja obravnava kratic v prvih delih poimenovanj, ki jih SNB prav tako kot SP vedno navaja z vezajem, torej kot (podredne) zloženke. Kratice so označene tudi kot *prvi del zloženek*, ob zgledih pa so navedene tudi različice z imenovalniškim (desnim) prilastkom (*CT-aparat* in *aparat CT*). Čeprav raba izkazuje pogost vzorec pisanja brez vezaja, so avtorji »pri kraticah upoštevali ustaljeno pravopisno pravilo § 417¹³«. (prav tam, 147)

¹³ »Stični vezaj pišemo med sestavinami zloženek, nastalih iz podredne zveze, če je prvi del števka (več števk) ali črka (več črk): 25-letnica, 4-urna (seja), 48-kilometerska (proga), 12-kratna (premoč), 100-odstoten; C-vitaminski, B-diplomski (izpit), C-dur, C-vitamin, TV-drama, c-mol; tako tudi 14-krat.«

4. KAJ PRAVI RABA?

Drugi obsežnejši del diplomske naloge predstavlja obravnavo novejšje leksike, in sicer predvsem leksemov in leksemskih zvez tipa **nePrid (kot prilastek) + Sam (kot jedro)** oziroma **medponskoobrazilnih zložen s končniškohominimnim obrazilom**, pri katerih se kaže velik odklon rabe od norme (predvsem pravopisne, ki daje prednost zloženkam).

S teoretičnega vidika je bil ta tip tvorjenk in besednih zvez že nekajkrat problematiziran (predvsem Dobrovoljc in Jakop v *Sodobnem priročniku med normo in predpisom* ter Logar Berginc, Gložančev in Kern v *Pravopisnih stikanjih*), natančnejša analiza rabe na večjem številu primerov iz novejšje leksike pa do sedaj po meni znanih podatkih še ni bila objavljena.¹⁴

4.1 Gradivo in metode dela

Primere sem zbrala iz leksikografskega seznama leksikalne zbirke *Novejšja slovenska leksika* (v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri), ki je med letoma 2007 in 2009 nastajala na Inštitutu za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Avtorji omenjene zbirke so novejšjo leksiko opredelili kot »tisto besedje (tista leksika), ki se je v slovenščini pojavilo oz. uveljavilo v obdobju približno zadnjih dvajsetih let in še ni obravnavano v SSKJ,« (Gložančev 2009, 12) torej tisto, ki je začelo nastajati oziroma prihajati v rabo ob družbeno-gospodarskih spremembah, tehnološkem napredku, globalizacijskih težnjah in medkulturnih povezavah.

Ob zbiranju besednih zvez in zložen s sem se osredotočila na tip besednih zvez s strukturo nePrid (kot prilastek) + Sam (kot jedro) in zložen s končniškohomonimnim medponskim obrazilom. Izpisanih je bilo več kot 430 primerov, a sem v končno analizo vključila le tiste, za katere se je v korpusu Gigafida pokazalo, da so zastopani z vsaj petimi primeri rabe. Končni seznam tako obsega 377 primerov, ki so navedeni v *prilogi 1*. Za uporabo korpusa Gigafida sem se odločila, ker je eden najnovejših korpusov slovenskega jezika (vsebuje leksiko od leta

¹⁴ Izjemo predstavljajo le nekatere objave Logar, ki se je z natančnejšo obravnavo rabe, zajete v korpusih, med drugim ukvarjala v magistrski nalogi (2003) in nekaterih prispevkih (2004, 2012). Vseeno je od objave obsežnejše raziskave primerov (navaja jih okrog 250) minilo že več kot desetletje, poleg tega pa se je Logar ukvarjala z različnimi vrstami novih poimenovanj, ne le omenjenega tipa, zato je smiselno na večjem številu primerov (ponovno) preveriti, kaj kaže raba in kakšni odmiki se pojavljajo glede na trenutno normo. Nekaj je tudi analiz medponskoobrazilnih zložen s v novejšji leksiki (Štumberger 2015) in novejšje leksike s posameznih področij, npr. mobilne telefonije (Stramljič Breznik 2003), zoologije (Stramljič Breznik 2007), spletnih besedil (Michelizza 2008), ki vsebujejo tudi v tej diplomski obravnavane tipe poimenovanj, a zaradi omejenosti na določena področja oziroma oblike ne prinašajo celostnega pogleda v novejšjo leksiko.

1991, večji obseg besedil pa predvsem od leta 2000 dalje), obsega veliko število besedil (skoraj 1,2 milijarde besed), poleg tega pa so besedila zvrstno precej različno zastopana (dnevno časopisje, revije, leposlovje, učbeniki, spletna besedila ...), kar daje vpogled v širok spekter rabe, predvsem tistega, kjer se obravnavani tipi poimenovanj pogosteje pojavljajo (revije, časopisi, splet, manj pa leposlovje, ki je v Gigafidi sorazmerno slabo zastopano). (Gigafida)

Ker se je ob pregledu normativnih priročnikov pokazalo, da so v osnovi možne tri oblike leksemov oziroma leksemskih zvez: zloženska s končniškohomonimnim medponskim obrazilom (**bypassoperacija* – v tabeli označena kot AB), besedna zveza z (nepridevniškim) levim prilastkom (*bypass operacija* – v tabeli označena kot A B) in besedna zveza z (nepridevniškim) desnim prilastkom (*operacija bypass* – v tabeli označena kot B A),¹⁵ sem v korpusu Gigafida (dostopanje julija in avgusta 2015) za vsak primer preverila, koliko pojavitev obsega korpus.

Ko sem za vse primere poiskala, kolikokrat se v kakšni izmed treh oblik pojavljajo, sem številčne rezultate predstavila tudi procentualno in tako lažje določila, katera oblika poimenovanja prevladuje. Pri tem sem določila pogoj vsaj 20-odstotnega razlikovanja med oblikami; v kolikor se število pojavitev ene izmed oblik od števila pojavitev ostalih dveh ni razlikovalo za vsaj 20 odstotkov, sem pojavitve označila kot dvojnice ali trojnice. Različnih zapisov prve sestavine (npr. *all inclusive* in *all-inclusive*; *bundgee* in *bandži*) nisem obravnavala ločeno, temveč sem upoštevala seštevek vseh oblik zapisov. Enako sem naredila pri zloženkah, katerih prva sestavina so kratice, ki so z drugim delom zloženske v rabi včasih povezane brez vezaja ali pa so pisane z velikimi ali malimi črkami (*SMS-sporočilo* in *sms-sporočilo*; *CD-plošča* in *CDplošča*).¹⁶ Čeprav je zapis zloženk brez vezaja pravopisno neustrezen, tak zapis kaže trend zlaganja (in ne besedne zveze), zaradi česar se mi je kot zloženske zdelo primerno obravnavati tudi take primere.

Poleg same rabe sem želela preveriti tudi, kako so prve sestavine obravnavanih primerov opredeljene v SSKJ(2), SP in SNB. V zbranem gradivu je 159 različnih prvih sestavin. Za

¹⁵ Pravopis sicer priporoča tudi besedne zveze z levim prilastkom, ki je izsamostalniški pridevnik, a se na preverjanje te možnosti nisem osredotočila, saj je težko predvideti vsa možna priponska obrazila, poleg tega pa bi se zelo razširilo področje obravnave.

¹⁶ Zaradi zelo majhnega števila primerov izpisanih kratic (samo dva, *teve* in *vece*), sem tudi te obravnavala zraven.

informativen občutek, kako so te besede obravnavane v slovarjih SSKJ, SP in SNB oziroma koliko je kakšnih oznak, predstavljam številčni prikaz v naslednji tabeli.

Tabela 1: Opredelitev prvih sestavin v slovarjih (poševnica (/) pomeni, da ta oznaka v določenem slovarju ne obstaja, število pomeni vsoto pojavitev določene oznake v določenem slovarju).

OZNAKA	SSKJ ¹⁷	SP	SNB
(samo) spol ¹⁸	18	27	7
spol + neskl. pril./v prid. rabi	16	/	38
spol + prvi del zloženek	3	/	7
spol + prvi del podrednih zloženek	/	22	/
spol + prvi del zloženek + v prid. rabi	/	/	8
Prislov	1	1	0
prislov + neskl. pril./prvi del podrednih zloženek	1	1	0
prvi del zloženek	4	/	0
neskl. pril./v prid. rabi	3	/	12
prvi del zloženek + v prid. rabi	/	/	5
prvi del podrednih zloženek	/	20	/
Drugo	/	2	8
ni v slovarju ¹⁹	113	86	73

4.2 Analiza zbranih primerov

Ob pregledu sodobnih normativnih priročnikov in (informativno-)normativnih slovarjev ter razmišljanju o leksemih in leksemskih zvezah v sodobni slovenščini se zdi, da lahko za primere nePrid (kot prilastek) + Sam (kot jedro) oz. zloženke s končniškohomonimim medponskim obrazilom oblikujemo štiri skupine, v katere lahko uvrstimo določujoče sestavine:²⁰

- »splošno« skupino nePrid (*bas, šov*),
- lastna imena (*Knorr, Pampers*, pisano tudi z malo začetnico),
- kratice in izpisane kratice (*TV, teve, DVD*) in
- skupino besed, ki so v *Novejši slovenski leksiki* primarno označene kot prvi deli zloženek (*video, avdio ...*).

¹⁷ V SSKJ2 so določujoče sestavine obravnavanih leksemov in leksemskih zvez načeloma enako opredeljene, razliko predstavlja le oznaka v *prid. rabi*, ki nadomešča kvalifikator *neskl. pril.* Ker sta oba kvalifikatorja obravnavana skupaj, ne navajam posebnih števil za SSKJ in SSKJ2.

¹⁸ Med samostalniki vidno prevladuje moški spol (SSKJ: 13, SP: 22, SNB: 6), samostalnikov srednjega spola ni. Tudi v kategoriji spol + neskl. pril./v prid. rabi/prvi del podrednih zloženek prevladuje moški spol (SSKJ: 13, SP: 19, SNB: 35), samostalnikov srednjega spola ni.

¹⁹ 32 določujočih sestavin ne najdemo v nobenem od obravnavanih slovarjev (poleg lastnih imen med drugim tudi besede, kot so *adzuki, baby-boom, copy-paste, crossover, prime time, mp3 ...*).

²⁰ Povsod uporabljam poimenovanje *določujoče sestavine*, ki so v tabeli označene s črko A. Ti deli leksema oz. leksemске zveze so lahko ali prvi del zloženke ali levi prilastek ali desni prilastek.

Od 159 različnih določujočih sestavin je 8 lastnih imen,²¹ 25 sestavin kratičnih (zraven sta všteti tudi dve izpisani kratici) in 18 takih, ki so v *Novejši leksiki* primarno označene kot prvi deli zloženek, a se v veliko zvezah pojavljajo tudi kot samostojna (narazen pisana) sestavina (*audio, video ...*). Ker bi bilo smiselno preveriti, če se skupine glede na izrazno podobo med seboj (bistveno) razlikujejo, bom v naslednjih podpoglavjih vsako izmed njih obravnavala posebej, in sicer predvsem glede na to, v kakšni obliki prevladuje zapis glede na rabo, razbrano iz korpusa Gigafida.

4.2.1 Tip a: splošni nePrid kot določujoča sestavina leksemov in leksemskih zvez

Prva skupina določujočih sestavin je poleg zadnje najobširnejša in hkrati tudi najbolj raznovrstna. V njej so namreč poimenovanja, ki ne spadajo v nobeno izmed (pod)skupin, hkrati pa se med sabo tudi precej razlikujejo, tako glede stopnje prevzetosti (od slovenskemu jeziku že popolnoma prilagojenih besed, kot so *čip, trač, rok* (vrsta glasbe), do citatno zapisanih besed, kot so *mainstream, trekking, techno*). Prav tako se razlikujejo glede eno- oziroma večbesednosti (*prime time, second hand, hip hop*) in oblike zapisa, ki je lahko pri enem samem poimenovanju tudi v štirih različnih oblikah (*fast-food, fast food, fastfood, fastfud*). Vseh primerov v tej skupini je 167, različnih določujočih sestavin pa je 108.

Besednovrstno med določujočimi sestavinami prevladujejo samostalniki moškega spola, najdemo tudi en prislov (*peš* v zvezi s *cona* in *promet*), zelo veliko pa je tudi primerov, ki besednovrstno niso opredeljeni, saj jih ni v nobenem izmed slovarjev ali pa imajo zgolj oznako v *prid. rabi/prvi del podrednih zloženek* oziroma so v slovarju izpisane celotne zveze brez besednovrstnih oznak (npr. *bandži skok, bar koda, soap opera*).

V tipu a prevladujejo poimenovanja, ki jih največkrat najdemo v obliki z levim nepridevniškim prilastkom. Ti predstavljajo kar 85 odstotkov vseh obravnavanih primerov. Med njimi so vsa poimenovanja različnih glasbenih zvrsti (*ro(c)k, soul, country/kantri, ska, trance, turbofolk, techno/teho, dub, disko/disco, crossover, fusion, trash, folk, hiphop/hip hop*), prav tako je v prevladujoči obliki levega nepridevniškega prilastka večina večbesednih poimenovanj (*fast food, prime time, second hand, all inclusive, drive in, in line, last minute, stand up, baby-boom, blue chip, ink jet, one man, pop-up*), pri čemer je smiselno opozoriti, da v obliki zloženke večbesedna poimenovanja ne nastopajo.²² Večbesedna poimenovanja

²¹ Če je lastno ime kratica, je zaradi oblikovnih značilnosti šteto pod kratice.

²² Izjeme predstavljajo ena pojavitev zloženke *inlinehokej* in dve pojavitvi zloženke *jojoučinek*, kjer pa sta prvi sestavini zloženek le pogojno večbesedni, saj najdemo tudi zapisa *jojo* in *inline*.

ponekod prevladujejo tudi kot desni prilastek (*sistem copy-paste*) ali pa je prevladujoča oblika dvojnična z levim prilastkom (*stand by sporazum/sporazum stand by, alfa-alfa kalčki/kalčki alfa-alfa, first minute ponudba/ponudba first minute, dot-com podjetje/podjetje dot-com*²³). Zvez s prevladujočim desnim prilastkom je sorazmerno malo (4 odstotki in 7 odstotkov v dvojnični obliki z levim prilastkom),²⁴ poleg tega pa se zdi, da so na tak zapis vplivali predvsem lektorski popravki, saj večina pojavitev izhaja iz (lektoriranih) revij in časopisov, kjer naj bi se držali pravilnejše oblike.²⁵ Zloženke prevladujejo v zgolj dveh odstotkih obravnavanih primerov (*šovbiznis/showbiznis, mobiračun, mobiuporabnik, trotlkamera*), prav tako v dveh odstotkih obravnavanih primerov prevladuje dvojnična oblika z levim prilastkom (*baskitarist/bas kitarist, trotlboba/trotl bobna, faksmodem/faks modem oz. faxmodem/fax modem*). Zelo prepričljiva je raba zloženke *šovbiznis/showbiznis* (87 % vseh pojavitev), prevzete iz angleške zveze *show business*, in zloženke s prvo sestavino *mobi-*, ki bi jih glede na obliko morda lahko uvrstili celo v *tip č*, verjetno pa je na obliko zapisa močno vplivala tudi raba omenjenih poimenovanj pri slovenskem ponudniku mobilne telefonije, ki je znano po različnih *mobitvorjenkah*.

Tabela 2: Prevladujoče oblike v tipu a.

TIP A: SPLOŠNI NEPRID KOT DOLOČUJOČA SESTAVINA	
<i>prevladujoča oblika</i>	<i>število (odstotek) leksemov oz. leksemskih zvez</i>
zloženka (AB)	4 (2 %)
levi prilastek (A B)	142 (85 %)
desni prilastek (B A)	7 (4 %)
zloženka in levi prilastek	3 (2 %)
levi in desni prilastek	11 (7 %)
zloženka, levi in desni prilastek	0 (0 %)
SKUPAJ	167 (100 %)

4.2.2 Tip b: lastno ime kot določujoča sestavina leksemov in leksemskih zvez

Tip b, v katerega uvrščam lekseme in leksemске zveze z lastnimi imeni, je številčno najmanj obsežna skupina (le deset primerov z osmimi različnimi določujočimi sestavinami – *A/adidas*,

²³ V slovenjeni obliki *pikakom* prevladuje oblika z desnim prilastkom (*podjetje pikakom*).

²⁴ Poleg že naštetih še dvojnični *espresso kava/kava espresso, buto(h) ples/ples buto(h), basmati riž/riž basmati, twinning projekt/projekt twinning, bypass operacija/operacija bypass, mate čaj/čaj mate, bluetooth telefon/telefon bluetooth* in *podjetje pikakom, sporočilo spam, hujšanje jo-jo, fižol adzuki, kartica bluetooth, vmesnik bluetooth, sistem copy-paste*.

²⁵ Levi prilastek je po slovenski slovnici lahko le pridevnik, medtem ko je desni prilastek besednovrstno bolj odprt, prim. drugo poglavje.

E/erasmus, iPod/ipod, P/pampers, ray ban/Ray ban/rayban, K/knorr, L/lions, R/rotary), a gre vseeno za pomemben tip, ki je v vsakdanji rabi pogosto prisoten.²⁶ Tovrstnih poimenovanih zbirke leksike (slovarji, tudi *Novejša slovenska leksika*) žal ne obravnavajo oziroma je obravnavanih zelo malo iztočnic, saj gre za specifične primere, pri katerih je potrebno upoštevati tudi pravno zaščito imen.

Izmed obravnavanih primerov lahko v slovarjih najdemo le zvezo *Rotary Club* (rod. *Rotary Cluba*),²⁷ normativno bolj povedna so pravila SP, v katerih najdemo, da se

»[z]loženke z lastnim imenom kot prvo sestavino, npr. *Slovenijašport, Slovenija avto, Josipdol*, pišejo glede na uveljavljenost, vendar jih je bolje pisati skupaj. Tam, kjer iz imena lahko napravimo pridevnik, rajši ne uporabljamo zloženke: *Knorr juha* → *juha Knorr/knorova juha*.« (§ 500)

Uveljavljenost oziroma raba obravnavanih primerov kaže, da zloženek z lastnoimenskim prvim delom ni (izjemi sta le po ena pojavitev zloženek *Lionsklub* in *Rotaryklub*, ki pa predstavljata manj kot desetino odstotka vseh pojavitev), v zelo podobnem odstotku pa se pojavljajo zveze s prevladujočim levim (50 %) in desnim (40 %) prilastkom. Prevladujoča dvojnična oblika je ena (10 %), in sicer *K/knorr juha* oz. *juha/K/knorr*. Tudi tukaj bi morali biti pri desnem prilastku pozorni na vpliv lektorskih popravkov, saj pravopis precej jasno pokaže, katera oblika naj bi bila za slovenščino primernejša.²⁸

Glede na majhno število obravnavanih primerov in »nasvet« SP, naj raje ne uporabljamo zloženke, če iz lastnega imena lahko naredimo pridevnik (kar je s pravnega stališča zopet lahko sporno), je smiselno pogledati tudi, v kakšni meri se obravnavani primeri pojavljajo v zvezi s pridevnikom. V Gigafidi najdemo *Adidasovo trenirko* (6 pojavitev, s prilastkom 27), *iPodov prevajalnik* (1 pojavitev, s prilastkom 385), *Pampersove plenice* (3 pojavitve, s

²⁶ Gložančev pravi: »Med novejšo leksiko je vse številčnejša kategorija leksemskih enot, katerih prva sestavina je **lastnoimenska** [...] in jo SP 2001 načeloma opredeljuje za zloženke [...]. Ta kategorija ostaja glede na SP-jevsko obravnavo eno težjih odprtih vprašanj za SNB, ki tovrstnih enot nikakor ne more ignorirati, glede na besedotvorno opredelitev pa tudi nikakor ne obravnavati kot zloženke[.]« (2012, 137) Žal v SNB lastnoimenskih iztočnic (ali podiztočnic) ne najdemo, tako da ostaja ta skupina informativno-normativno neobravnavana.

²⁷ Slovar SP: **Rótyary Clúb** ~ -a [rotari klub] m, stvar. i. (ô û) |mednarodno nepolitično združenje|.

²⁸ Da je zavest o normi pri osebah, ki se ukvarjajo z jezikom (lektorji, prevajalci), precej močna, sem pred kratkim opazila na Facebook strani (ali Facebookovi strani, morda celo strani Facebook ali Facebookstrani?) *Prevajalci, na pomoč*, kjer je 18. avgusta 2015 eden izmed članov skupine (gre predvsem za osebe, ki se profesionalno ukvarjajo s prevajalstvom) postavil vprašanje: »Prevajam neke kozmetične in prehranske zadeve, pa me je zbegalo, kaj je z imeni raznih tablet, gelov ipd. Povsod vidim "Vebix čistilni gel za obraz", "Daleron tablete" itd. Ne bi moral biti "gel Vebix" in "tablete Daleron"? Je tu morda kakšna posebnost ali je pač nekdo nekoč narobe prevedel in so potem vsi lepo sledili napačnemu vzorcu?« Velika večina oseb, ki je odgovorila, je potrdila avtorjevo domnevo, da gre za pravopisno neustrezno rešitev in da bi moralo pisati *tablete Daleron, gel Vebix*, pri tem pa so opozarjali tudi na nerazumevajoče naročnike, ki se s tako obliko ne strinjajo. Eden izmed članov skupine pa je opozoril tudi na to, da so nekatera imena zdravil registrirana v tej obliki, zato se zaporedja besed v imenu ne sme spreminjati.

prilastkom 88), *Ray Banova očala* (1 pojavitev, s prilastkom 65), *Knorrovo*²⁹ *juho* (6 pojavitev, s prilastkom 27), *Knorrovo kocko* (1 pojavitev, s prilastkom 9), *Erasmusovo izmenjavo* (4 pojavitve, s prilastkom 154), *Erasmusovega študenta* (21 pojavitev, s prilastkom 171), *lionski klub* (13 pojavitev, s prilastkom 2892, kot zloženska 1), *R/rotarijski klub* (101 pojavitev, s prilastkom 1926, kot zloženska 1), *R/rotarijanski klub* (4 pojavitve, s prilastkom 1926, kot zloženska 1). Pokazala se je tudi razlika v stopnji slovenjenja svojilnih in vrstnih pridevnikov iz lastnih imen. Svojilni pridevniki v večji meri ohranjajo podobo originalnih imen, saj se ohranjajo za slovenščino neznačilne dvojne črke (*Knorrova*) in fonemi, ki jih izgovarjamo drugače, kot so zapisani (kot z izgovarjani s v *Erasmus*), pri vrstnih pridevniki pa se pojavljajo različne, tudi bolj slovenjene oblike pridevnikov (*lionski*, *R/rotarijski*, *R/rotarijanski*).

Čeprav je pridevniške oblike mogoče zaslediti kot tvorjenke iz vseh obravnavanih lastnih imen, se izlastnoimenski pridevniški prilastek pojavlja manj pogosto, kot bi to lahko pričakovali glede na normo v SP. Gledano procentualno se največkrat pojavlja zveza *Adidasova trenirka*, ki pa od vseh oblik poimenovanj vseeno predstavlja le 21 odstotkov, medtem ko se najpogostejša oblika z desnim prilastkom (*trenirka A/adidas*) pojavlja v 75 odstotkih vseh primerov. Povzamemo torej lahko, da so pogostejše oblike z levim ali desnim prilastkom, ki pa so v primeru lastnih imen precej enakovredno zastopane.

Tabela 3: Prevladujoče oblike v tipu b.

TIP B: LASTNO IME KOT DOLOČUJOČA SESTAVINA	
<i>prevladujoča oblika</i>	<i>število (odstotek) leksemov oz. leksemskih zvez</i>
zloženska (AB)	0 (0 %)
levi prilastek (A B)	5 (50 %)
desni prilastek (B A)	4 (40 %)
zloženska in levi prilastek	0 (0 %)
levi in desni prilastek	1 (10 %)
zloženska, levi in desni prilastek	0 (0 %)
SKUPAJ	10 (100 %)

4.2.3 Tip c: kratica kot določujoča sestavina leksemov in leksemskih zvez

Kratična poimenovanja se od 50. let prejšnjega stoletja v slovenščini vse pogosteje uveljavljajo, prav tako pa so pogosto tudi del leksemov in leksemskih zvez (prim. Logar

²⁹ V Gigafidi so vse pojavitve pisane izključno z veliko začetnico in dvojnimi r-jem, pojavitev z obliko, ki jo predlaga SP (*knorova*), ni.

2005b, 220–221), zato jih je zaradi posebne oblike smiselno obravnavati znotraj posebnega tipa. Iz *Novejše slovenske leksike* je bilo izpisanih 38 leksemov in leksemskih zvez, ki imajo kot določujočo sestavino kratico, med katerimi najdemo 25 različnih kratic, med njimi tudi dve izpisani izgovorni obliki (*teve*, *vece*). Čeprav Logar ugotavlja, da so v slovenščini vse kratice samostalniki (prav tam, 220), so v slovarjih označene različno. Nekatere se uvrščene kot samostalniki ali samostalniki, ki so tudi nesklonljivi prilastki oz. prvi deli (podrednih) zloženkov oz. v pridevniški rabi³⁰ (*ILO*, *ISDN*, *LCD*, *PIN/pin*, *PMS*, *SMS/sms*, *SOS*, *teve*, *TV*, *USB*, *UMTS*, *vece*, *VHS*, *vip*, *WC*), dve sta uvrščeni k prvim delom podrednih zloženkov (*GPS*, *UV*), *SIM-kartica/kartica SIM* je navedena le v dveh različnih oblikah brez uvrstitve določujoče sestavine, nekaj kratic pa v slovarjih ne najdemo (*BMX*, *microSD*, *MMS/mms*, *NIMBY*).

Kot smo že omenili, pravopis pri kraticah kot določujočih sestavinah v § 496 dopušča zgolj zloženke, pri katerih je kratica z določenim delom povezana z vezajem (*TV-program*), ali besedne zveze, pri katerih kratica predstavlja desni prilastek (*program TV*), zato bi pričakovali, da raba izkazuje večino zapisov v tej obliki.

Pregled oblik rabe pri obravnavanih primerih pokaže precej enakomerno porazdelitev med različne oblike, tudi tiste, ki so normativno neustrezne (kratica kot levi prilastek, npr. *TV program*). Največ (tj. 32 %) leksemov in leksemskih zvez ima v rabi izpričano prevladujočo obliko z desnim prilastkom (npr. *plošča CD*, *standardi ILO*, *paket ISD*, *zaslon LCD*, *reža microSD*), druga najpogostejša prevladujoča oblika (24 %) pa je oblika z levim prilastkom (npr. *CD rom*, *hi-fi/hifi komponenta/predvajalnik/slušalke*, *SOS telefon/trgovina*, *UV filter*). Po pogostosti sledi prevladujoča dvojnična oblika zloženke in levega prilastka, takih primerov je 18 odstotkov (npr. *BMX-kolesar* in *BMX kolesar*, *TV-nadaljevanka/vremenar* in *TV nadaljevanka/vremenar*, *USB-ključek* in *USB ključek*, *UV-indeks* in *UV indeks*), nekaj (13 %) je tudi trojnic (poleg zloženkov *BMX-proga*, *GPS-navigacija*, *mp3-predvajalnik*, *PIN-koda*, *sms-sporočilo* še besedne zveze z levim in desnim prilastkom, npr. *BMX proga* in *proga BMX*),³¹ nato pa z 10 odstotki sledijo primeri s prevladujočo obliko medponskoobrazilne zloženke

³⁰ Ker se je SNB držal pravopisnega pravila, da kratice z drugim delom poimenovanja povezujemo z vezajem, sta s kvalifikatorjem v *prid. rabi* označeni le izgovorno izpisani kratice *teve* in *vece*. Ostale kratične določujoče sestavine so z drugim delom leksema oz. leksemске zveze povezane z vezajem ali zapisane v obrnjenem vrstnem redu (kratica kot levi prilastek), vendar le, če je obrnjeni vrstni red v rabi izpričan.

³¹ Navajam le zapis kot zloženka, čeprav so vse tri oblike enakovredno prisotne. Prav tako pri zloženkah navajam le zapis z vezajem, čeprav so nekatera poimenovanja zapisana tudi v obliki brez vezaja (*TVprogram*).

(SOS-trgovina, UV-filter, vip-srečanje), pri enem poimenovanju pa prevladuje dvojnična oblika s prilastkom (*sms komunikacija/komunikacija sms*).

Zanimivo je, da določujoča sestavina ne določa tudi prevladujoče oblike celotnega leksema oz. leksemske zveze, saj se pri isti določujoči sestavini pri različnih določenih sestavinah pojavljajo različne prevladujoče oblike. Za primer lahko vzamemo določujočo sestavino *SMS/sms*, kjer je pri zvezi s *strežnik* prevladujoča oblika z desnim prilastkom, pri zvezi s *komunikacija* sta prevladujoči obliki oba prilastka, pri zvezi s *sporočilo* pa so v zelo podobnih odstotkih prisotne vse tri oblike. Bolj predvidljive so morda le zveze z izgovorno izpisanimi oblikami kratic, ki se pojavljajo zgolj kot levi prilastek (v Gigafidi lahko najdemo le eno izjemo, in sicer *teveprogram*, ki predstavlja dva odstotka vseh oblik).

Tabela 4: Prevladujoče oblike v tipu c.

TIP C: KRATICA KOT DOLOČUJOČA SESTAVINA	
<i>prevladujoča oblika</i>	<i>število (odstotek) leksemov oz. leksemskih zvez</i>
zloženka (AB)	4 (10 %)
levi prilastek (A B)	9 (24 %)
desni prilastek (B A)	12 (32 %)
zloženka in levi prilastek	7 (18 %)
levi in desni prilastek	1 (3 %)
zloženka, levi in desni prilastek	5 (13 %)
SKUPAJ	38 (100 %)

Sorazmerno enakomerna porazdeljenost prevladujočih oblik med obravnavanimi primeri nam pove, da kljub (vsaj v SP in SNB) najbolj jasno izraženi normi, po kateri sta edini dovoljeni obliki medponskoobrazilna zloženka (z vezajem) in besedna zveza z desnim prilastkom, raba kaže drugačen trend, saj kratice velikokrat nastopajo tudi kot levi prilastek. Gre za podobne primere, kot smo jih obravnavali že v *tipu a* in *tipu b*, hkrati pa je iz vprašanj, postavljenih za rubriko Jezikovno svetovanje na Inštitutu za slovenski jezik, mogoče sklepati tudi, da uporabniki jezika kratic ne dojemajo kot samostalnike, zato se jim raba z levim prilastkom kljub poznavanju pravopisnih pravil zdi smiselna (naveden je primer *AD-pretvornik*, ki je pravzaprav *analogno-digitalni pretvornik*). Avtorica odgovora priznava, da je stanje na področju leksemov in leksemskih zvez s kratico kot določujočo sestavino precej drugačno, kot določa norma, in dodaja, da bo »[d]etektirani problem vsekakor reševan v okviru novoustanovljene Pravopisne komisije pri SAZU,« hkrati pa svetuje, da je »[d]o tedaj

smiselno upoštevati kodifikacijo, ki jo potrjuje SNB [tj. zloženka ali besedna zveza z desnim prilastkom]«. (Dobrovoljc 2015)

4.2.4 Tip č: (primarno) prvi deli zloženek kot določujoče sestavine leksemov in leksemskih zvez

V tipu č so obravnavani primeri s tistimi določujočimi sestavinami, ki so v leksikogramskem seznamu *Novejše slovenske leksike* primarno predstavljene kot prvi deli (podrednih) zloženek, zato so v tabeli s primeri (priloga 1) napisane z vezajem (npr. *aroma-*). Gre za obsežno skupino, v kateri pa je v 162 obravnavanih primerih le 18 različnih določujočih sestavin. V slovarjih so te sestavine obravnavane zelo različno, kot samostalni in prvi del (podrednih) zloženek/v pridevniški rabi (*aroma-*, *avto-*, *etno-*, *kino-*, *pop-*, *skate-*, *video-*), nesklonljivi prilastek (*lego*), prvi del (podrednih) zloženek (*akva-/aqua-*, *avdio-*, *avio-*), prvi del zloženek in v pridevniški rabi (*impro-*, *info-*, *kiber-*, *mega-*), določujoča sestavina *bianko-* (v zvezi z *menica*) je opredeljena kot prislov in nesklonljivi prilastek oz. prvi del podrednih zloženek, dve izmed sestavin pa SNB uvršča med pridevnike – *eko-* in *porno-*,³² ki sta v SSKJ in SP označena kot prva dela (podrednih) zloženek. Glede na primarno obravnavo določujočih sestavin v tipu č kot prvih delov zloženek ne preseneča dejstvo, da pojavitev v obliki desnega prilastka skoraj ne najdemo.³³ Prevladujoče oblike torej lahko uvrstimo v samo tri skupine – kot zloženke (43 %), besedne zveze z levim prilastkom (37 %) in dvojnične oblike zloženke in besedne zveze z levim prilastkom (20 %).

Tabela 5: Prevladujoče oblike v tipu č.

TIP Č: (PRIMARNO) PRVI DEL ZLOŽENK KOT DOLOČUJOČA SESTAVINA	
prevladujoča oblika	število (odstotek) leksemov oz. leksemskih zvez
zloženka (AB)	70 (43 %)
levi prilastek (A B)	60 (37 %)
desni prilastek (B A)	0 (0 %)
zloženka in levi prilastek	32 (20 %)
levi in desni prilastek	0 (0 %)
zloženka, levi in desni prilastek	0 (0 %)
SKUPAJ	162 (100 %)

³² Čeprav ju SNB uvršča med pridevnike in diplomska naloga obravnava nepridevniške določujoče sestavine, sem med primere vključila tudi ti dve sestavini, saj se kot pridevnik uvrščata šele v najnovejšem slovarju, prej pa sta bili obravnavani predvsem kot prva dela zloženek.

³³ Med 122.359 primeri je oblik z desnim prilastkom 167. Od tega je kar 157 pojavitev poimenovanja *kocka lego*, 3 datoteke *video*, 1 naprave *video*, 4 zapisa *video*, 1 zaslona *video* in 1 kasete *avdio*.

Trenda glede (besednovrstne) oznake določujočih sestavin in prevladujoče oblike poimenovanj ne moremo določiti, saj se pri različnih določenih sestavinah iste določujoče sestavine pojavljajo različne oblike. Ob določujoči sestavini *avdio-* npr. najdemo poimenovanja s prevladujočo obliko zloženke (*avdiokaseta*, *avdiosistem*), levega prilastka (*avdio vodnik*, *avdio signal*) in dvojnične oblike (*avdiokonferenca/avdio konferenca*). Vseeno je nekaj določujočih sestavin takih, da ob zvezah z vsemi določenimi sestavinami prevladuje ista oblika (*avio-*, *bianko-*, *lego-*, *skate-*, ki so obravnavani v zvezi z le eno določano sestavino, in *aroma-*, *avto-*, *impro-*, *info-* in *pop-*), ostale določujoče sestavine (*akva-*, *avdio-*, *eko-*, *etno-*, *kiber-*, *kino-*, *mega-*, *porno-* in *video-*) pa se ob različnih določenih sestavinah pojavljajo v različnih oblikah. Koliko (različnih) leksemov in leksemskih zvez v kakšnih prevladujočih oblikah se pojavlja ob istih določujočih sestavinah, je prikazano v naslednji tabeli.

Tabela 6: Določujoče sestavine v tipu č glede na prevladujočo obliko poimenovanj z različnimi določenimi sestavinami.

določujoča sestavina	število in odstotek različnih leksemov in leksemskih zvez z isto določujočo sestavino (glede na prevladujočo obliko)							
	zloženka		levi prilastek		zloženka in levi prilastek		skupaj	
akva-, aqua-	1	50 %	1	50 %	0	0 %	2	100 %
aroma-	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %
avdio-	4	50 %	3	38 %	1	13 %	8	100 %
avio-	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	100 %
avto-	16	100 %	0	0 %	0	0 %	16	100 %
bianko-	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1	100 %
eko-	10	59 %	1	6 %	6	35 %	17	100 %
etno-	3	30 %	6	60 %	1	10 %	10	100 %
impro-	0	0 %	4	100 %	0	0 %	4	100 %
kiber-	7	88 %	0	0 %	1	12 %	8	100 %
kino-	1	25 %	3	75 %	0	0 %	4	100 %
lego-	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1	100 %
mega-	6	50 %	3	25 %	3	25 %	12	100 %
pop-	0	0 %	9	100 %	0	0 %	9	100 %
porno-	0	0 %	1	50 %	1	50 %	2	100 %
skate-	0	0 %	1	100 %	0	0 %	1	100 %
video-	20	31 %	25	39 %	19	30 %	64	100 %

Glede na podatke v tabeli morda najbolj presenetijo tiste zveze, ki se pojavljajo zgolj v obliki zvez z levim prilastkom, saj kažejo največji odklik od uvrstitve določujočih sestavin v *Novejši slovenski leksiki*. Pri tem je gotovo potrebno opozoriti na določujočo sestavino *lego-*, ki bi jo

bilo morda bolj smiselno uvrstiti v *tip b*. Če pogledamo, v kakšnem odstotku se kakšna oblika pojavlja, namreč vidimo, da je trend bližje trendu že obravnavanih lastnih imen – prevladujoča oblika zloženke se pojavlja v 15 odstotkih, besedne zveze z levim prilastkom v 75 odstotkih, besedne zveze z desnim prilastkom pa v 10 odstotkih, kar je za ta tip zelo neobičajno (v drugih primerih v *tipu č* gre za manj kot enoodstotno pojavljanje). Nekoliko odstopajoča je tudi sestavina *pop-*, ki bi jo lahko uvrstili v *tip a*, saj gre večinoma za zveze, kjer se *pop* nanaša na zvrst glasbe (ki pa je sicer okrajšava za *popular* oz. *popularno* glasbo). Tako kot večina ostalih leksemov in leksemskih zvez z glasbenozvrstno določujočo sestavino tudi pri zvezah s *pop* v rabi ni mogoče zaznati oblike z desnim prilastkom.

Ob primerjanju slovarskih oznak določujočih sestavin in rabe opazimo, da trend, vsaj pri leksemih in leksemskih vezah z nekaterimi določujočimi sestavinami, kaže v smer vedno pogostejše rabe določujoče sestavine kot levega prilastka. To je še posebej opazno pri sestavinah *avdio-*, *eko-*, *mega-* in *video-*, ki jih SSKJ in SP obravnavata kot prve dele (podrednih) zloženek, SNB in raba pa kažeta tudi na pogost obstoj besednih zvez z levim prilastkom, npr. *avdio knjigarna*, *eko otok*, *mega uspešnica*, *video datoteka*, *video dokaz*, *video vsebine*, *video zapis* ... Čeprav je v *tipu č* glede na ostale tipe največ zloženek, se je torej tudi tukaj pokazalo, da raba pogosto izraža besednozvezno obliko z levim prilastkom, ki je v slovenščini vse pogostejša.

4.3 Povzetek zbranih rezultatov

Že ob obravnavanju posameznih tipov določujočih sestavin smo lahko videli, da se leksemске zveze tipa *nePrid* (kot prilastek) + *Sam* (kot jedro) oziroma zloženke s končniškohomonimnim medponskim obrazilom v rabi, izpričani v korpusu Gigafida, pogosto pojavljajo kot besedne zveze z levim prilastkom. V *tipih a* in *b* je taka prevladujoča oblika najpogostejša, v *tipih c* in *č* pa druga najpogostejša (v *tipu c* je na prvem mestu prevladujoča besednozvezna oblika z desnim prilastkom, v *tipu č* pa prevladujejo medponskoobrazilne zloženke). Ob seštevku prevladujočih oblik v vseh obravnavanih tipih se pokaže še večja potrditev glede prednostne oblike besednih zvez z levim prilastkom, saj je takih kar 57 odstotkov obravnavanih primerov, z 21 odstotki pa sledijo (predvsem na račun *tipa č*) zloženke. Število določenih pojavitev je natančneje prikazano v naslednji tabeli.

Tabela 7: Pojavitve različnih leksemov in leksemskih zvez v prevladujočih oblikah.

PREVLADUJOČA OBLIKA	ŠTEVILO POJAVITEV	ODSTOTEK
zloženka	78	21 %
levi prilastek	216	57 %
desni prilastek	23	6 %
zloženka in levi prilastek	42	11 %
levi in desni prilastek	13	3 %
zloženka, levi in desni prilastek	5	1 %
SKUPAJ	377	100 %

Kot je že bilo omenjeno, je levi prilastek v slovenščini besednovrstno lahko le pridevnik, čeprav tudi pravopis navaja besedne zveze z nepridevniškim prilastkom (*alfa žarki*), ki pa jih poimenuje kot narazen pisane zloženske in njihovo rabo odsvetuje. Korak naprej v drugo smer je naredil najnovejši slovar SNB, ki je take določujoče sestavine označil s kvalifikatorjem v *pridevniški rabi* in dopustil tudi rabo z levim prilastkom, ki primarno ni pridevnik.

Ob tem je smiselno opozoriti na pojav konverzije, ki je poenostavljeno opredeljeno besednovrstna pretvorba leksema iz (večinoma) samostalnika v pridevnik. Konverzija je v slovenskem jezikoslovju še precej neobravnavan pojav, ki ga je natančneje predstavila šele Žele v letošnji razpravi *Konverzija v slovenščini v Jeziku in slovstvu*. V njej predstavi, da je konverzija

»skladenjska izpeljava in zato tudi slovnična izpeljava, ki omogoči spremembo skladenjske vloge in s tem prevedbo ene besedne vrste v drugo z neizraženimi slovničnimi spremembami, tj. brez morfemiziranja, ali s slovničnimi (oblikospreminjevalnimi ali oblikotvornimi) morfemi [...] Sprevrčanje [= konverzija] torej dopušča tako slovničnomorfološke, skladenjske in posledično tudi pomenske spremembe leksema, ki ga prevedejo v besednovrstno nov leksem.« (2015, 66)

Temeljno merilo konverzije je »uporaba določene besedne vrste v zanjo netipični skladenjski vlogi« (prav tam, 67), kar se pravzaprav dogaja tudi pri številnih v diplomski nalogi obravnavanih primerih (nepridevnik v vlogi levega prilastka, ki je v slovenščini lahko le pridevniška beseda). Vseeno vseh obravnavanih levih nepridevniških prilastkov ne moremo preprosto opredeliti kot konverzivne lekseme, saj morajo ti po Žele zadostiti tudi nekaterim drugim pogojem (konverzivni so tisti leksemi, ki jih je mogoče nadomestiti s pridevniško (pogosto tudi slovensko) ustreznico – npr. *filter papir* 'filtrirni papir, papir kot filter', nasproti nekonverznim podrednim zloženkam, ki nastanejo s pretvorbo razmerja med samostalnikoma – npr. *fotoslužba* 'služba za foto(grafiranje)'). (prav tam, 71)

Vsekakor bi bilo obravnavane primere smiselno natančneje obravnavati tudi s stališča konverzije in preveriti, v katerih in koliko primerih je besedne zveze z nepridevniškim levim prilastkom mogoče opredeliti kot konverzne ali nekonverzne, a naj na tem mestu ostane zgolj pri opozoritvi na omenjeni pojav in eno izmed možnosti razlage pogoste rabe nepridevniških levih prilastkov.

5. SKLEP

Glavni namen in hkrati tudi cilj diplomske naloge je bil na sorazmerno velikem vzorcu primerov iz novejše slovenske leksike preveriti, v kakšnih oblikah (zloženka, besedna zveza z levim prilastkom, besedna zveza z desnim prilastkom) se pojavljajo leksemi in leksemске zveze tipa nePrid (kot prilastek) + Sam (kot jedro) oziroma zloženke s končniškohomonimnim medponskim obrazilom in kaj kaže raba v primerjavi z normo. Za omenjena tipa sem se odločila, ker se je ob pregledovanju sodobnih normativnih priročnikov in vsakdanjem srečevanju s primeri v takih oblikah izkazalo, da sta glede pisanja skupaj ali narazen, kot to opredeli SP, najbolj problematična. Rabo sem preverila v korpusu Gigafida, ki je trenutno največji korpus za slovenski jezik.

Pregled sodobnih normativnih priročnikov in literature, ki se ukvarja z obravnavano tematiko, je pokazal, da je to področje glede na posamezni priročnik in tip poimenovanja precej različno obravnavano in za uporabnika večkrat težko razumljivo. Prihaja do različnih terminoloških poimenovanj (nesklonljivi prilastek, prvi del podredne zloženke, čeprav leksemска zveza sploh ni zloženka, v pridevniški rabi), večkrat nelogičnih opredelitev, kakšna naj bi bila norma, oziroma neujemanja norme, zapisane v uvodnem delu priročnika, in slovarskega dela (predvsem pri SP), hkrati pa je norma velikokrat precej drugačna kot izkazuje raba.

Rabo sem preverila pri 377 leksemih in leksemских zvezah iz *Novejše slovenske leksike* in njihove določujoče sestavine uvrstila v štiri tipe (splošni nePrid, lastna imena, kratice in (primarno) prvi deli zloženek). Pri *tipu a* (splošni nePrid) se je pokazalo, da je v kar 85 odstotkih obravnavanih leksemov in leksemских zvez prevladujoča oblika besedna zveza z levim nepridevniškim prilastkom. V *tipu b* (lastna imena) sta bili prevladujoči obliki besedna zveza z levim nepridevniškim prilastkom (50 %) in besedna zveza z desnim

prilastkom (40 %), pri čemer imajo verjetno pomembno vlogo tudi lektorski popravki. Podobno je tudi pri *tipu c* (kratice), kjer trend prevladujoče oblike ni tako jasen. Prevladuje sicer besednozvezna oblika z desnim prilastkom (32 %), pogosti pa sta tudi besednozvezna oblika z levim prilastkom (24 %) in dvojnična oblika zloženke in besedne zveze z levim prilastkom (18 %). Glede na sorazmerno jasno normirano obliko tovrstnih poimenovanj (gre za edini tip, kjer besednozvezna oblika z levim prilastkom nikjer v sodobnih priročnikih ni dovoljena) tovrstna raba nekoliko preseneča, saj kaže precejšen odklon od norme. Nekoliko manj presenetljiv je *tip č*, kjer je prevladujoča oblika zloženka (43 %), velikokrat pa tudi besednozvezna oblika z levim prilastkom (37 %). Pregled vseh tipov kaže, da določujoče sestavine velikokrat nastopajo kot nepridevniški levi prilastek, kar je v nasprotju s (priporočljivo) normo.

Obravnava predstavljene problematike ob tem vsekakor ni končana, saj

»[n]ovejša leksika [še vedno] izpostavlja potrebo po premisleku in spremembi zdaj v SP 2001 normativno vzpostavljenih razmerij za občutljivo kategorijo slovenske samostalniške skladnje oz. besedotvorja« (Gložančev 2012, 137),

za katero se zdi, da ob hitrem prevzemanju tujega (predvsem angleškega) izrazja dobiva vedno več novih predmetov, potrebnih obravnave. Eno izmed možnosti predstavlja priloženi seznam leksemov in leksemskih zvez s trenutno izpričano rabo v korpusu Gigafida, ki lahko spodbudi različne natančnejše obravnave tako glede pomenskih razlik ali odtenkov različnih izraznih podob istih leksemov in leksemskih zvez kot tudi vedno pogostejšega pojava konverzije v slovenščini, ki bo morda razjasnil nekatere trende v novejši slovenski leksiki, ki kažejo vedno večji odklon od norme. Da bo v prihodnosti ob uporabi leksemov in leksemskih zvez obravnavanih tipov čim manj nepravilnosti oziroma odklonov rabe od norme, ki za jezik nikoli niso koristni, bo potrebna sistemska rešitev, ki jo bomo, če ne prej, verjetno dobili ob izidu novega pravopisa.

6. POVZETEK

Diplomska naloga obravnava lekseme in leksemske zveze novejše slovenske leksike, ki jih lahko opredelimo kot samostalniške besedne zveze z levim prilastkom (nepridevnik (kot prilastek) + samostalni (kot jedro), npr. *fitnes oprema*) ali podredne zloženke s končnikohomonimnim medponskim obrazilom (npr. *avtohiša*).

Po osnovni opredelitvi naslovnih pojmov *besedna zveza* in *zloženska* se osredotoči na obravnavo omenjenih tipov leksemov in leksemskih zvez v sodobnih (informativno)-normativnih priročnikih, in sicer v SSKJ, SP in SNB. Pregled teoretičnih uvodov in slovarjev je pokazal, da so obravnavani tipi različno predstavljeni tako glede na slovar kot glede na posamezne primere. SSKJ deloma sledi starejši tradiciji ter za lekseme in leksemske zveze, katerih določujoči in določani del sta izvorno različna (tujka in domača beseda), dovoljuje pisavo skupaj ali narazen (kot besedno zvezo in zloženko, npr. *avto cesta* in *avtocesta*), pri čemer prvi del označi kot *nesklonljivi prilastek*. SP prednostno priporoča pisavo skupaj, kot zloženko, a z oznako *tudi* ponekod dovoljuje tudi besednozvezno rabo. Določujoče sestavine, ki so bile v SSKJ označene kot nesklonljivi prilastki, SP skupaj z drugimi določujočimi sestavinami zloženek opredeljuje kot *prve dele podrednih zloženek*. SNB bolj sledi rabi in navaja veliko besednih zvez z levim, primarno nepridevniškim, prilastkom, ki ga označi s kvalifikatorjem *v pridevniški rabi*, ob dvojnični rabi besednozvezne oblike in zloženke pa navaja obe obliki, normativno izenačeni z oznako *in*. Slovarji so najbolj enotni pri obravnavi poimenovanj s kratičnimi določujočimi sestavinami, ki jih vsi navajajo kot zloženke, pri čemer je kratica z določenim delom povezana z vezajem.

Drugi del naloge predstavlja analizo rabe glede na pojavitve v korpusu Gigafida. Prikazana je obravnavo 377 primerov, zbranih z leksikografskega seznama *Novejše slovenske leksike*, ki so glede na določujočo sestavino razvrščeni v štiri tipe. V *tipu a* so leksemi in leksemske zveze, katerih določujoča sestavina je splošni nepridevnik, določujoča sestavina v *tipu b* je lastno ime, v *tipu c* kratica, v *tip č* pa so umeščeni tisti leksemi in leksemske zveze, ki so v *Novejši slovenski leksiki* primarno obravnavani kot zloženke in so zato njihove določujoče sestavine označene kot (primarni) prvi deli zloženek.

Leksemi in leksemske zveze omenjenega tipa se v rabi pojavljajo v treh različnih oblikah (besedna zveza z levim prilastkom, besedna zveza z desnim prilastkom in zloženska), zato je

bilo za vsak leksem oz. leksemsko zvezo preverjeno, kolikokrat se v določeni obliki pojavlja. Izkazalo se je, da s 57 odstotki prevladujejo besednozvezne oblike z levim nepridevniškim prilastkom, ki so normativno pravzaprav neustrezne, saj je v slovenščini levi prilastek besednovrstno lahko le pridevniška beseda. V *tipih a* in *b* je taka prevladujoča oblika najpogostejša, v *tipih c* in *č* pa druga najpogostejša. V *tipu c* je na prvem mestu prevladujoča besednozvezna oblika z desnim prilastkom, v *tipu č* pa prevladujejo medponskoobrazilne zloženke. Medponskoobrazilne zloženke so tudi druga najpogostejše uporabljena oblika, ki prevladuje v 21 odstotkih obravnavanih primerov.

Glavni namen diplomske naloge je bil preveriti trend rabe novejše leksike v obravnavanih tipih, pri čemer se je pokazalo, da so v novejši slovenski leksiki besedne zveze pogostejše kot zloženke, pri tem pa je mogoče opaziti tudi sorazmerno velik odklon od norme, po kateri je (v rabi najpogostejši) levi nepridevniški prilastek neustrezen. V katero smer bosta šli norma in raba v prihodnje, pa bomo videli vsaj ob izidu kakšnega novega normativnega priročnika za slovenski knjižni jezik.

7. LITERATURA

Aleksandra Bizjak Končar. Uvod. *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika*. Ljubljana: ZRC SAZU, 2013. 9–11.

Helena Dobrovoljc in Nataša Jakop. *Sodobni pravopisni priročnik med normo in predpisom*. Ljubljana: Založba ZRC, 2012.

Helena Dobrovoljc. Pisanje vezaja v zloženkah s črkovno prvo sestavino. *Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša – Jezikovno svetovanje*. Januar 2014. Splet. 20. 8. 2015.

Gigafida. Splet. Julij, avgust 2015.

Alenka Gložančev et al. *Novejša slovenska leksika (v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri)*. Ljubljana: Založba ZRC, 2009.

Alenka Gložančev. Analitična osvetlitev novejšje slovenske leksike. *Novejša slovenska leksika (v povezavi s spletnimi jezikovnimi viri)*. Alenka Gložančev et al. Ljubljana: Založba ZRC, 2009. 9–35.

Alenka Gložančev. Novejša slovenska leksika v luči obravnave samostalniških zloženek v *Slovenskem pravopisu* 2001. *Pravopisna stikanja*. Ur. Nataša Jakop in Helena Dobrovoljc. Ljubljana: Založba ZRC, 2012. 125–140.

Boris Kern. Pisanje skupaj in narazen v *Slovarju novejšega besedja slovenskega jezika*. *Pravopisna stikanja*. Ur. Nataša Jakop in Helena Dobrovoljc. Ljubljana: Založba ZRC, 2012. 141–149.

Nataša Logar. Nove tvorjenke v publicistiki. *Poti slovenskega novinarstva – danes in jutri*. Ur. Melita Poler Kovačič in Monika Kalin Golob. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 2004. 176–199.

Nataša Logar. Filter vrečka ali filtervrečka, foto posnetek ali fotoposnetek, ISDN paket ali ISDN-paket). *Knjižno in narečno besedoslovje slovenskega jezika*. Ur. Marko Jesenšek. Maribor: Slavistično društvo, 2005a. 222–237.

Nataša Logar. Norma v slovarju sodobne slovenščine: zloženke in kratice. *Družboslovne razprave* 21/46 (2005b). 211–225.

Nataša Logar Berginc. Razmejitev med besednimi zvezami in zloženkami v sodobnem jezikovnem gradivu. *Pravopisna stikanja*. Ur. Nataša Jakop in Helena Dobrovoljc. Ljubljana: Založba ZRC, 2012. 113–123.

Breda Pogorelec. Ob poskusnem snopiču Slovarja slovenskega knjižnega jezika. *Jezik in slovstvo* 9/7–8 (1964). 232–242.

Jakob Rigler. H kritikam pravopisa, pravorečja in oblikoslovja v SSKJ. *Slavistična revija* 19/4 (1971). 433–462.

Slovar novejšega besedja slovenskega jezika. Ljubljana: ZRC SAZU, 2013. (slovarski del dostopan s portala *Fran*)

Slovar slovenskega knjižnega jezika I–V. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 1970–1991. (dostopano s portala *Fran*)

Slovenski pravopis. Ljubljana: DZS, 1962.

Slovenski pravopis. Ljubljana: SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2001. (slovarski del dostopan s portala *Fran*)

Saška Štumberger. Besedotvorje novejših slovenskih leksik: medponskoobrazilne zloženke. *Zbornik prispevkov s simpozija 2013 (Škrabčevi dnevi 8)*. Ur. Danila Zuljan Kumar in Helena Dobrovoljc. Nova Gorica: Založba Univerze v Novi Gorici, 2015. 155–163.

Jože Toporišič. Pravopis, pravorečje in oblikoslovje v Slovarju slovenskega knjižnega jezika I. *Slavistična revija* 19/1 (1971). 55–75.

Jože Toporišič. *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja, 2000.

Ada Vidovič-Muha. *Slovensko skladenjsko besedotvorje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2011.

Ada Vidovič-Muha. Frazem med besedo in stalno besedno zvezo. *Frazeološka simfonija: Sodobni pogledi na frazeologijo*. Ur. Nataša Jakop in Mateja Jemec Tomazin. Ljubljana: Založba ZRC, 2013. 109–118.

Andreja Žele. Konverzija v slovenščini. *Jezik in slovstvo* 60/2 (2015). 65–76.

8. PRILOGE

Priloga 1: Seznam leksemov in leksemskih zvez iz *Novejše slovenske leksike*

število in odstotek pojavitev po oblikah										obravnavna določujoče sestavine v slovarju		
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
adidas, Adidas	čevlji	0	0 %	5	31 %	11	69 %	16	d	x	x	x
adidas, Adidas	trenirka	0	0 %	6	22 %	21	78 %	27	d	x	x	x
adzuki	fižol	4	27 %	2	13 %	9	60 %	15	d	x	x	x
akva-, aqua-	fitnes	2	18 %	9	82 %	0	0 %	11	l	x	prvi del podr. z.	x
akva-, aqua-	kultura	186	100 %	0	0 %	0	0 %	186	z	x	prvi del podr. z.	x
alfa	stanje	0	0 %	114	71 %	47	29 %	161	l	ž, neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
alfa	samec	6	2 %	280	95 %	9	3 %	295	l	ž, neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
alfa-alfa	kalčki	0	0 %	6	46 %	7	54 %	13	d, l	x	x	x
all-inclusive, all inclusive	ponudba	0	0 %	86	64 %	49	36 %	135	l	x	x	v prid. rabi
all-inclusive, all inclusive	počitnice	0	0 %	7	78 %	2	22 %	9	l	x	x	v prid. rabi
aroma-	terapija	1469	98 %	34	2 %	0	0 %	1503	z	ž	ž, prvi del podr. z.	x
art	kino	29	3 %	917	97 %	4	0 %	950	l	x	x	x
avdio-	knjigarna	21	36 %	38	64 %	0	0 %	59	l	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avdio-	signal	25	33 %	50	67 %	0	0 %	75	l	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avdio-	vodnik	9	36 %	16	64 %	0	0 %	25	l	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avdio-	kaseta	255	63 %	149	37 %	1	0 %	405	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avdio-	sistem	1030	62 %	644	38 %	0	0 %	1674	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avdio-	tehnika	28	64 %	16	36 %	0	0 %	44	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avdio-	vizija	5	100 %	0	0 %	0	0 %	5	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avdio-	konferenca	5	42 %	7	58 %	0	0 %	12	z, l	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avio-	prevoznik	15	60 %	10	40 %	0	0 %	25	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	x
avto-	alarm	72	90 %	8	10 %	0	0 %	80	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	center	528	79 %	141	21 %	0	0 %	669	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	dvigalo	618	97 %	19	3 %	0	0 %	637	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	hiša	2884	91 %	301	9 %	0	0 %	3185	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	karoserist	73	100 %	0	0 %	0	0 %	73	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x

		število in odstotek pojavitev po oblikah							obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
avto-	kozmetika	78	85 %	14	15 %	0	0 %	92	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	kros	256	99 %	3	1 %	0	0 %	259	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	odpad	309	94 %	19	6 %	0	0 %	328	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	oprema	141	92 %	12	8 %	0	0 %	153	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	plin	959	99 %	7	1 %	0	0 %	966	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	prevoznica	10	100 %	0	0 %	0	0 %	10	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	prevozništvo	1164	99 %	6	1 %	0	0 %	1170	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	salon	981	87 %	141	13 %	0	0 %	1122	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	sedež	710	85 %	121	15 %	0	0 %	831	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	sejem	256	95 %	14	5 %	0	0 %	270	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
avto-	šport	355	67 %	178	33 %	0	0 %	533	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
baby-boom	generacija	0	0 %	46	75 %	15	25 %	61	l	x	x	x
bajpas, bypass	operacija	0	0 %	5	45 %	6	55 %	11	d, l	m	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi v zvezi s podjetje
bajpas, bypass	območje	0	0 %	6	100 %	0	0 %	6	l	m	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi v zvezi s podjetje
bajpas, bypass	podjetje	0	0 %	24	100 %	0	0 %	24	l	m	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi v zvezi s podjetje
Banana	republika	47	4 %	1089	82 %	190	14 %	1326	l	ž	ž	banana republika in bananarepublika
bandži, bungee, bundgee	skok	3	6 %	46	90 %	2	4 %	51	l	x	prvi del podrednih z.	bandži skok
bar	koda	1	3 %	31	97 %	0	0 %	32	l	x	x	bar koda
barik	sod	0	0 %	16	76 %	5	24 %	21	l	x	x	m, v prid. rabi
bas	kitara	254	15 %	1383	84 %	2	0 %	1639	l	m	m, prvi del podr. z.	x
bas	kitarist	207	42 %	287	58 %	0	0 %	494	z, l	m	m, prvi del podr. z.	x
basmati	riž	0	0 %	98	44 %	123	56 %	221	d, l	x	x	m, v prid. rabi
bianko-	menica	10	7 %	136	93 %	0	0 %	146	l	prisl., neskl. pril.	prisl., prvi del podr. z.	x
blue chip, blue-chip	delnice	0	0 %	12	92 %	1	8 %	13	l	x	x	x
blue chip, blue-chip	indeks	0	0 %	28	88 %	4	13 %	32	l	x	x	x
blue chip, blue-chip	podjetje	0	0 %	13	76 %	4	24 %	17	l	x	x	x

število in odstotek pojavitev po oblikah									obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
bluetooth	kartica	0	0 %	11	23 %	37	77 %	48	d	x	x	x
bluetooth	vmesnik	0	0 %	107	13 %	725	87 %	832	d	x	x	x
bluetooth	telefon	0	0 %	13	41 %	19	59 %	32	d, l	x	x	x
bluetooth	slušalka	0	0 %	437	69 %	196	31 %	633	l	x	x	x
BMX	proga	10	40 %	8	32 %	7	28 %	25	z, d, l	x	x	x
BMX	kolesar	8	40 %	8	40 %	4	20 %	20	z, l	x	x	x
bob	steza	10	8 %	116	92 %	0	0 %	126	l	m	m	x
bonobo	šimpanz	0	0 %	7	70 %	3	30 %	10	l	x	x	x
brik	embalaža	0	0 %	4	80 %	1	20 %	5	l	x	x	m, v prid. rabi.
butoh, buto	ples	0	0 %	24	59 %	17	41 %	41	d, l	x	x	m
butoh, buto	plesalec/ka	0	0 %	20	100 %	0	0 %	20	l	x	x	m
butoh, buto	projekt	0	0 %	6	100 %	0	0 %	6	l	x	x	m
cafe, caffe, kafe	bar	1	1 %	133	85 %	23	15 %	157	l	x	x	x
cafe, caffe, kafe	galerija	8	2 %	361	96 %	6	2 %	375	l	x	x	x
cafe, caffe, kafe	teater	11	2 %	707	98 %	6	1 %	724	l	x	x	x
call	opcija	0	0 %	38	83 %	8	17 %	46	l	x	call opcija	x
carving, karving	smuči	0	0 %	125	89 %	15	11 %	140	l	x	x	m, v prid. rabi
carving, karving	tehnika	0	0 %	40	77 %	12	23 %	52	l	x	x	m, v prid. rabi
CD	plošča	532	16 %	687	21 %	2112	63 %	3331	d	X	prvi del podr. z.	m, prvi del z.
CD	rom	5683	93 %	402	7 %	0	0 %	6085	z	X	prvi del podr. z.	m, prvi del z.
cluster, klaster	analiza	0	0 %	5	83 %	1	17 %	6	l	X	m	x
conga, konga	bobni	0	0 %	7	64 %	4	36 %	11	l	X	ž	x
copy-paste	sistem	0	0 %	5	38 %	8	62 %	13	d	X	x	x
country, kantri	glasba	12	18 %	56	82 %	0	0 %	68	l	X	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi
country, kantri	pevec	4	2 %	239	98 %	0	0 %	243	l	x	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi
country, kantri	stil	0	0 %	18	100 %	0	0 %	18	l	x	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi

število in odstotek pojavitev po oblikah										obravnavna določujoče sestavine v slovarju		
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
country, kantri	pevec	4	2 %	239	98 %	0	0 %	243	l	x	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi
crossover	glasba	0	0 %	22	100 %	0	0 %	22	l	x	x	x
čip	kartica	15	8 %	162	92 %	0	0 %	177	l	m	x	m, v prid. rabi, prvi del z.
disko, disco	klub	50	14 %	274	75 %	42	11 %	366	l	m, nesk. pril.	prvi del podr. z.	x
disko, disco	ples	1	2 %	50	98 %	0	0 %	51	l	m, nesk. pril.	prvi del podr. z.	x
disko, disco	ritmi	7	7 %	99	93 %	0	0 %	106	l	m, nesk. pril.	prvi del podr. z.	x
doktor	roman	7	5 %	136	95 %	0	0 %	143	l	m	m	doktor roman in dr.-roman
dot-com	podjetje	0	0 %	11	58 %	8	42 %	19	d, l	x	x	x
drive-in, drive in	kino	0	0 %	28	93 %	2	7 %	30	l	x	x	v prid. rabi
drive-in, drive in	restavracija	0	0 %	16	89 %	2	11 %	18	l	x	x	v prid. rabi
dub	glasba	0	0 %	32	94 %	2	6 %	34	l	x	x	v prid. rabi
džambo, jumbo	pano	0	0 %	86	100 %	0	0 %	86	l	x	x	v prid. rabi
džambo, jumbo	plakat	13	1 %	1254	98 %	8	1 %	1275	l	x	x	v prid. rabi
eko-	otrok	14	14 %	83	86 %	0	0 %	97	l	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	bojevnik	5	71 %	2	29 %	0	0 %	7	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	katastrofa	6	67 %	3	33 %	0	0 %	9	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	praznik	126	88 %	17	12 %	0	0 %	143	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	proizvod	8	73 %	3	27 %	0	0 %	11	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	šola	1236	62 %	767	38 %	0	0 %	2003	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	terorizem	16	84 %	3	16 %	0	0 %	19	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	točka	298	73 %	109	27 %	0	0 %	407	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	turizem	494	90 %	52	10 %	0	0 %	546	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	vrtnarjenje	5	83 %	1	17 %	0	0 %	6	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	živilo	130	79 %	34	21 %	0	0 %	164	z	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	kamp	13	43 %	17	57 %	0	0 %	30	z, l	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	kmetija	145	57 %	110	43 %	0	0 %	255	z, l	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.

		število in odstotek pojavitev po oblikah							obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
eko-	krzno	6	55 %	5	45 %	0	0 %	11	z, l	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	tržnica	108	48 %	117	52 %	0	0 %	225	z, l	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	vrtec	69	58 %	49	42 %	0	0 %	118	z, l	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
eko-	zastava	146	47 %	164	53 %	0	0 %	310	z, l	x	prvi del podr. z.	prid., prvi del z.
ekspreso, espresso	kava	0	0 %	34	52 %	32	48 %	66	d, l	x	m	m
erazmus, Erazmus, erasmus	izmenjava	0	0 %	93	60 %	61	40 %	154	l	x	x	x
erazmus, Erazmus, erasmus	študent	0	0 %	133	78 %	38	22 %	171	l	x	x	x
etno-	glasba	167	13 %	1127	87 %	0	0 %	1294	l	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	glasben	29	24 %	94	76 %	0	0 %	123	l	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	stil	4	5 %	82	95 %	0	0 %	86	l	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	večer	12	13 %	83	87 %	0	0 %	95	l	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	zbirka	0	0 %	5	100 %	0	0 %	5	l	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	godba	8	29 %	20	71 %	0	0 %	28	l	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	koreologija	31	100 %	0	0 %	0	0 %	31	z	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	linkvistika	9	100 %	0	0 %	0	0 %	9	z	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	muzikološki	138	99 %	1	1 %	0	0 %	139	z	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
etno-	pop	41	48 %	45	52 %	0	0 %	86	z, l	x	prvi del podr. z.	m, prisl., v prid. rabi, prvi del z.
faks, fax	številka	2	3 %	58	95 %	1	2 %	61	l	x	x	m, v prid. rabi
faks, fax	modem	55	45 %	66	55 %	0	0 %	121	z, l	x	x	m, v prid. rabi
fan, fen	klub	16	6 %	231	94 %	0	0 %	247	l	x	x	m
fast-food, fast food, fastfood, fastfud	restavracija	0	0 %	28	93 %	2	7 %	30	l	x	x	m, v prid. rabi
filter	vrečka	4	3 %	140	97 %	0	0 %	144	l	m, neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
first minute	ponudba	0	0 %	13	52 %	12	48 %	25	d, l	m, neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
fitnes(s)	center	21	1 %	2048	98 %	11	1 %	2080	l	x	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi
fitnes(s)	oprema	1	2 %	59	98 %	0	0 %	60	l	x	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi

število in odstotek pojavitev po oblikah										obravnavna določujoče sestavine v slovarju		
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
folk	glasba	15	3 %	416	96 %	3	1 %	434	l	x	x	m, v prid. rabi
fusion	glasba	0	0 %	14	100 %	0	0 %	14	l	x	x	x
fuzbal	plac	0	0 %	11	100 %	0	0 %	11	l	x	x	x
gej, gay	klub	0	0 %	28	100 %	0	0 %	28	l	x	m	m, v prid. rabi
gestalt, geštalt	psihologija	1	9 %	10	91 %	0	0 %	11	l	x	prvi del podr. z.	x
gestalt, geštalt	terapija	1	2 %	55	98 %	0	0 %	56	l	x	prvi del podr. z.	x
GPS	navigacija	110	22 %	242	48 %	153	30 %	505	z, d, l	x	prvi del podr. z.	x
haiku	natečaj	0	0 %	27	100 %	0	0 %	27	l	x	m	m, v prid. rabi
haiku	pesnik	0	0 %	25	93 %	2	7 %	27	l	x	m	m, v prid. rabi
haiku	poezija	0	0 %	147	84 %	28	16 %	175	l	x	m	m, v prid. rabi
hi-fi, hifi	komponenta	0	0 %	48	87 %	7	13 %	55	l	neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
hi-fi, hifi	predvajalnik	0	0 %	17	94 %	1	6 %	18	l	neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
hi-fi, hifi	slušalke	0	0 %	9	90 %	1	10 %	10	l	neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
hip hip, hiphop	glasba	0	0 %	116	98 %	2	2 %	118	l	x	x	m, v prid. rabi
hip hip, hiphop	kultura	0	0 %	88	99 %	1	1 %	89	l	x	x	m, v prid. rabi
hobby, hobi	program	1	1 %	160	93 %	11	6 %	172	l	x	m	x
hobby, hobi	trgovina	1	3 %	29	97 %	0	0 %	30	l	x	m	x
ILO	standardi	0	0 %	2	11 %	17	89 %	19	d	x	m	x
impro-	delavnica	4	17 %	20	83 %	0	0 %	24	l	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
impro-	gledališče	12	15 %	69	85 %	0	0 %	81	l	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
impro-	liga	311	32 %	655	68 %	0	0 %	966	l	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
impro-	večer	2	8 %	22	92 %	0	0 %	24	l	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
indigo	otrok	0	0 %	113	97 %	4	3 %	117	l	m	prvi del podr. zlož	x
indigo	papir	1	3 %	31	94 %	1	3 %	33	l	m	prvi del podr. zlož	x
info-	linija	1	10 %	9	90 %	0	0 %	10	l	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
info-	center	89	14 %	536	86 %	0	0 %	625	l	x	x	v prid. rabi, prvi del z.

število in odstotek pojavitev po oblikah									obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
ink-jet, ink jet, inkjet	tiskalnik	0	0 %	61	88 %	8	12 %	69	l	x	x	x
in-line, in line, inline	hokej	1	0 %	1170	90 %	128	10 %	1299	l	x	x	v prid. rabi
internet	kavarna	0	0 %	133	100 %	0	0 %	133	l	x	m	m, v prid. rabi
internet	generacija	0	0 %	13	100 %	0	0 %	13	l	x	m	m, v prid. rabi
internet	povezava	0	0 %	70	100 %	0	0 %	70	l	x	m	m, v prid. rabi
internet	stran	0	0 %	250	100 %	0	0 %	250	l	x	m	m, v prid. rabi
iPod, ipod	predvajalnik	0	0 %	22	6 %	363	94 %	385	d	x	x	x
ISDN	paket	10	5 %	19	9 %	186	87 %	215	d	x	x	m, prvi del z.
jo-jo, jojo	hujšanje	0	0 %	2	13 %	14	88 %	16	d	m	m	x
jo-jo, jojo	učinek	2	2 %	68	71 %	26	27 %	96	l	x	x	x
kiber-	panker, punker	5	100 %	0	0 %	0	0 %	5	z	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kiber-	kavarna	50	77 %	15	23 %	0	0 %	65	z	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kiber-	kriminal	30	73 %	11	27 %	0	0 %	41	z	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kiber-	kriminallec	30	75 %	10	25 %	0	0 %	40	z	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kiber-	prostor	160	80 %	41	20 %	0	0 %	201	z	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kiber-	terorist	5	63 %	3	38 %	0	0 %	8	z	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kiber-	vojna	15	88 %	2	12 %	0	0 %	17	z	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kiber-	pank, punk	40	56 %	31	44 %	0	0 %	71	z, l	x	x	v prid. rabi, prvi del z.
kino-	mreža	28	23 %	92	77 %	0	0 %	120	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
kino-	spored	105	37 %	176	63 %	0	0 %	281	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
kino-	šola	4	13 %	26	87 %	0	0 %	30	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
kino-	klub	738	79 %	200	21 %	0	0 %	938	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	x
knorr, Knorr	juha	0	0 %	12	44 %	15	56 %	27	d, l	x	x	x
knorr, Knorr	(goveja) kocka	0	0 %	9	100 %	0	0 %	9	l	x	x	x
last minute	center	0	0 %	51	100 %	0	0 %	51	l	x	x	v prid. rabi
last minute	počitnice	0	0 %	13	100 %	0	0 %	13	l	x	x	v prid. rabi

število in odstotek pojavitev po oblikah									obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
last minute	ponudba	0	0 %	86	77 %	26	23 %	112	l	x	x	v prid. rabi
LCD	zaslon	1698	26 %	1539	24 %	3232	50 %	6469	d	x	m	m, prvi del z.
leasing, lizing	pogodba	8	4 %	212	96 %	0	0 %	220	l	m	m, prvi del podr. z.	x
lego-	kocka	234	15 %	1188	75 %	157	10 %	1579	l	neskl. pril.	prvi del podr. z.	x
lions, Lions	klub	1	0 %	2779	96 %	113	4 %	2893	l	x	x	x
mailing, mejling	lista	0	0 %	119	100 %	0	0 %	119	l	x	x	m, v prid. rabi
mainstream	film	0	0 %	50	96 %	2	4 %	52	l	x	x	m, v prid. rabi
mainstream	mediji	0	0 %	107	100 %	0	0 %	107	l	x	x	m, v prid. rabi
master	tekma	0	0 %	14	93 %	1	7 %	15	l	x	x	m, v prid. rabi
mate	čaj	0	0 %	113	50 %	112	50 %	225	d, l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	x
mega-	poroka	4	27 %	11	73 %	0	0 %	15	l	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	uspešnica	40	26 %	111	74 %	0	0 %	151	l	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	žur	14	11 %	114	89 %	0	0 %	128	l	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	igralnica	65	86 %	11	14 %	0	0 %	76	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	knjigarna	28	90 %	3	10 %	0	0 %	31	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	market	596	96 %	23	4 %	0	0 %	619	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	točka	263	85 %	48	15 %	0	0 %	311	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	trend	91	95 %	5	5 %	0	0 %	96	z	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	center	175	42 %	241	58 %	0	0 %	416	z, l	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	dogodek	40	55 %	33	45 %	0	0 %	73	z, l	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	projekt	139	62 %	85	38 %	0	0 %	224	z,	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
mega-	trgovina	22	48 %	24	52 %	0	0 %	46	z, l	prvi del z.	prvi del podr. z.	v prid. rabi, prvi del z.
microSD	reža	1	3 %	7	23 %	22	73 %	30	d	x	x	x
MMS, mms	sporočilo	265	25 %	256	24 %	553	51 %	1074	d	x	x	x
mobi	kartica	168	36 %	270	58 %	31	7 %	469	l	x	x	m, v prid. rabi, prvi del z.
mobi	račun	183	77 %	24	10 %	30	13 %	237	z	x	x	m, v prid. rabi, prvi del z.

število in odstotek pojavitev po oblikah									obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
mobi	uporabnik	401	88 %	41	9 %	12	3 %	454	z	x	x	m, v prid. rabi, prvi del z.
mp3	predvajalnik	1138	35 %	879	27 %	1211	38 %	3228	z, d, l	x	x	x
mudra	joga	3	12 %	17	65 %	6	23 %	26	l	x	x	ž
multiplex, multipleks	kino	1	7 %	12	86 %	1	7 %	14	l	x	m, prvi del podr. z.	m
natron	papir	0	0 %	4	67 %	2	33 %	6	l	m, neskl. pril.	x	x
NIMBY	sindrom	0	0 %	3	30 %	7	70 %	10	d	x	x	x
omega	3 maščobne kisline	13	2 %	498	67 %	237	32 %	748	l	ž, tudi neskl.	x	x
one-man, one man	band	0	0 %	22	100 %	0	0 %	22	l	x	x	x
pampers, Pampers	plenice	0	0 %	23	26 %	65	74 %	88	d	x	x	x
peki	papir	15	2 %	799	95 %	31	4 %	845	l	x	x	v prid. rabi
peš	cona	38	14 %	230	86 %	0	0 %	268	l	prisl	prisl	v prid. rabi, prvi del z.
peš	promet	8	16 %	42	84 %	0	0 %	50	l	prisl	prisl	v prid. rabi, prvi del z.
pikakom	podjetje	0	0 %	14	26 %	40	74 %	54	d	x	x	m, v prid. rabi
pilot	oddaja	0	0 %	5	100 %	0	0 %	5	l	m	m	x
PIN, pin	koda	350	36 %	346	35 %	288	29 %	984	z, d, l	x	x	m, prvi del z.
plazma	televizor	0	0 %	156	96 %	7	4 %	163	l	ž	ž	ž, v prid. rabi
plazma	ekran	0	0 %	11	92 %	1	8 %	12	l	ž	ž	ž, v prid. rabi
plonk	listek	40	23 %	134	77 %	0	0 %	174	l	x	x	m, v prid. rabi
PMS	sindrom	2	25 %	0	0 %	6	75 %	8	d	x	m	m
pop-	glasba	105	6 %	1704	94 %	0	0 %	1809	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-	ikona	63	9 %	672	91 %	0	0 %	735	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-	kultura	352	18 %	1563	82 %	0	0 %	1915	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-	pesem	23	11 %	189	89 %	0	0 %	212	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-	pevec	52	10 %	489	90 %	0	0 %	541	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-	skupina	59	7 %	841	93 %	0	0 %	900	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-	zvezda	51	6 %	842	94 %	0	0 %	893	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.

		število in odstotek pojavitev po oblikah							obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
pop-	zvezdnica	191	21 %	726	79 %	0	0 %	917	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-	zvezdnik	141	11 %	1201	89 %	0	0 %	1342	l	neskl pril.	prvi del podr. z.	m, v prid. rabi.
pop-up	okno	0	0 %	13	87 %	2	13 %	15	l	x	x	x
porno-	časopis	0	0 %	9	100 %	0	0 %	9	l	prvi del z.	prvi del podr. z.	prid.
porno-	zvezda	447	47 %	512	53 %	0	0 %	959	z, l	prvi del z.	prvi del podr. z.	prid.
prime time	oddaja	0	0 %	9	69 %	4	31 %	13	l	x	x	m, v prid. rabi
prime time	termin	0	0 %	13	100 %	0	0 %	13	l	x	x	m, v prid. rabi
ray ban, Ray ban, rayban	očala	0	0 %	11	17 %	54	83 %	65	d	x	x	x
ro(c)k	glasba	47	3 %	1331	97 %	1	0 %	1379	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	hard rock, m, v prid. rabi
rotary, Rotary	klub	1	0 %	1863	97 %	63	3 %	1927	l	x	Rotary Club	x
safari	park	15	13 %	94	83 %	4	4 %	113	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	x
second hand	oblačila	0	0 %	8	100 %	0	0 %	8	l	x	x	m, v prid. rabi
second hand	trgovina	0	0 %	22	100 %	0	0 %	22	l	x	x	m, v prid. rabi
seks	bomba	192	26 %	536	74 %	0	0 %	728	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
seks	šop	51	30 %	119	70 %	0	0 %	170	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
seks	turizem	21	20 %	86	80 %	0	0 %	107	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
show, šov	ples	5	1 %	615	99 %	0	0 %	620	l	m	m, prvi del podr. zlož	m, v prid. rabi + šovbiznis
show, šov	biznis	1650	87 %	239	13 %	0	0 %	1889	z	m	m, prvi del podr. zlož	m, v prid. rabi + šovbiznis
sim, SIM	kartica	552	27 %	457	23 %	1021	50 %	2030	d	x	x	sim-kartica, kartica sim
ska	ritmi	0	0 %	32	94 %	2	6 %	34	l	x	x	m, v prid. rabi
skate-	park	56	24 %	179	76 %	0	0 %	235	l	x	m	m, v prid. rabi.
sms, SMS	sporočilo	2968	36 %	2504	31 %	2672	33 %	8144	z, d, l	x	x	m, prvi del z.
sms, SMS	strežnik	1	2 %	8	18 %	35	80 %	44	d	x	x	m, prvi del z.
sms, SMS	komunikacija	2	13 %	7	44 %	7	44 %	16	d, l	x	x	m, prvi del z.
soap	opera	2	1 %	397	99 %	0	0 %	399	l	x	x	soap opera
SOS	telefon	118	11 %	790	77 %	120	12 %	1028	l	m, neskl. pril.	m	x

		število in odstotek pojavitev po oblikah							obravnavna določujoče sestavine v slovarju				
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB	
SOS	trgovina	86	70 %	29	24 %	8	7 %	123	z	m, neskl. pril.	m	x	
soul	pevka	10	8 %	108	92 %	0	0 %	118	l	x	m	m, v prid. rabi	
soul	glasba	3	2 %	140	98 %	0	0 %	143	l	x	m	m, v prid. rabi	
spa	center	42	8 %	465	85 %	40	7 %	547	l	x	x	x	
spam	sporočilo	9	12 %	46	63 %	18	25 %	73	d	x	x	m, v prid. rabi	
spam	pošta	2	8 %	14	56 %	9	36 %	25	l	x	x	m, v prid. rabi	
spin	doktor	6	5 %	114	95 %	0	0 %	120	l	x	x	x	
stand by	sporazum	0	0 %	4	57 %	3	43 %	7	d, l	x	x	v prid. rabi	
stand up	komedija	0	0 %	542	97 %	17	3 %	559	l	x	x	v prid. rabi	
strip	album	7	7 %	92	93 %	0	0 %	99	l	m	m	x	
strip	revija	0	0 %	27	100 %	0	0 %	27	l	m	m	x	
šok	terapija	75	10 %	684	89 %	8	1 %	767	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	x	
taxi, taksi	polet	0	0 %	5	100 %	0	0 %	5	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	x	
taxi, taksi	služba	15	2 %	626	98 %	0	0 %	641	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	x	
techno, tehno	glasba	40	9 %	398	91 %	1	0 %	439	l	x	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.	
techno, tehno	scena	11	11 %	90	89 %	0	0 %	101	l	x	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.	
techno, tehno	uspešnica	1	17 %	5	83 %	0	0 %	6	l	x	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.	
teve	nadaljevanka	1	2 %	44	98 %	0	0 %	45	l	x	ž, prvi del podr. z.	ž, v prid. rabi	
teve	naročnina	0	0 %	9	100 %	0	0 %	9	l	x	ž, prvi del podr. z.	ž, v prid. rabi	
teve	program	1	2 %	41	98 %	0	0 %	42	l	x	ž, prvi del podr. z.	ž, v prid. rabi	
trač	revija	0	0 %	110	100 %	0	0 %	110	l	m	m	m, v prid. rabi	
trance	festival	0	0 %	8	100 %	0	0 %	8	l	x	x	m, v prid. rabi	
trance	ritmi	0	0 %	7	100 %	0	0 %	7	l	x	x	m, v prid. rabi	
trash	kultura	0	0 %	6	100 %	0	0 %	6	l	x	x	x	
trash	estetika	0	0 %	7	88 %	1	13 %	8	l	x	x	x	
treking, trekking	čevlji	0	0 %	49	98 %	1	2 %	50	l	m	m	v prid. rabi	

število in odstotek pojavitev po oblikah										obravnavna določujoče sestavine v slovarju		
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
treking, trekking	kolo	0	0 %	9	100 %	0	0 %	9	l	m	m	v prid. rabi
trotl	kamera	16	67 %	8	33 %	0	0 %	24	z	x	x	x
trotl	boben	20	54 %	17	46 %	0	0 %	37	z, l	x	x	x
T-shirt	majica	0	0 %	17	74 %	6	26 %	23	l	x	x	m
turbofolk	glasba	0	0 %	63	100 %	0	0 %	63	l	x	x	m, v prid. rabi
turbofolk	kultura	0	0 %	6	100 %	0	0 %	6	l	x	x	m, v prid. rabi
turbofolk	zvezda	0	0 %	13	100 %	0	0 %	13	l	x	x	m, v prid. rabi
TV	nadajevanka	425	43 %	571	57 %	0	0 %	996	z, l	ž, neskl. pril.	ž, prvi del podr. z.	x
TV	vremenar	4	44 %	5	56 %	0	0 %	9	z, l	ž, neskl. pril.	ž, prvi del podr. z.	x
twinning	projekt	0	0 %	88	59 %	60	41 %	148	d, l	x	x	m, v prid. rabi
UMTS	omrežje	68	10 %	67	10 %	531	80 %	666	d	x	x	m, v prid. rabi
UMTS	telefon	19	14 %	33	24 %	88	63 %	140	d	x	x	m, v prid. rabi
underground	kultura	0	0 %	28	97 %	1	3 %	29	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	x
USB	ključek	325	48 %	256	37 %	103	15 %	684	z, l	x	x	m, prvi del z.
UV	filter	293	64 %	150	33 %	16	3 %	459	z	x	prvi del podr. z.	x
UV	indeks	521	55 %	342	36 %	86	9 %	949	z, l	x	prvi del podr. z.	x
vece	papir	0	0 %	7	100 %	0	0 %	7	l	m	m	v prid. rabi
vegi	piknik	0	0 %	8	100 %	0	0 %	8	l	x	x	m, v prid. rabi
velnes, wellness	center	1	0 %	1591	95 %	74	4 %	1666	l	x	x	m, v prid. rabi
VHS	rekorder	5	50 %	5	50 %	0	0 %	10	z, l	x	m	x
video-	cede	1	20 %	4	80 %	0	0 %	5	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	datoteka	89	19 %	375	80 %	3	1 %	467	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	delavnica	4	4 %	94	96 %	0	0 %	98	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	disk	23	40 %	35	60 %	0	0 %	58	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	dokaz	13	30 %	30	70 %	0	0 %	43	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	ekran	25	39 %	39	61 %	0	0 %	64	l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.

število in odstotek pojavitev po oblikah													obravnavna določujoče sestavine v slovarju		
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB			
video-	format	86	28 %	220	72 %	0	0 %	306	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	gradivo	57	37 %	97	63 %	0	0 %	154	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	izhod	158	26 %	451	74 %	0	0 %	609	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	kabel	8	12 %	58	88 %	0	0 %	66	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	kartica	117	36 %	209	64 %	0	0 %	326	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	klub	54	22 %	196	78 %	0	0 %	250	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	medij	22	33 %	44	67 %	0	0 %	66	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	mobilnik	0	0 %	2	100 %	0	0 %	2	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	naprava	125	29 %	302	71 %	1	0 %	428	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	oprema	131	33 %	265	67 %	0	0 %	396	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	predstavitev	111	33 %	224	67 %	0	0 %	335	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	predvajalnik	123	33 %	246	67 %	0	0 %	369	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	signal	156	30 %	358	70 %	1	0 %	515	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	slika	128	38 %	211	62 %	0	0 %	339	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	strežnik	7	26 %	20	74 %	0	0 %	27	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	svet	5	22 %	18	78 %	0	0 %	23	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	vsebine	473	38 %	779	62 %	0	0 %	1252	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	zapis	298	34 %	567	65 %	4	0 %	869	1	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	dokument	85	75 %	28	25 %	0	0 %	113	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	domofon	16	62 %	10	38 %	0	0 %	26	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	film	625	64 %	346	36 %	0	0 %	971	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	igra	1125	67 %	566	33 %	0	0 %	1691	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	igrice	879	64 %	485	36 %	0	0 %	1364	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	kamera	3674	74 %	1294	26 %	0	0 %	4968	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	konferenca	1378	84 %	257	16 %	0	0 %	1635	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			
video-	mobi	1	100 %	0	0 %	0	0 %	1	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.			

število in odstotek pojavitev po oblikah									obravnavna določujoče sestavine v slovarju			
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
video-	nadzor	1988	79 %	513	21 %	0	0 %	2501	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	naočniki	5	100 %	0	0 %	0	0 %	5	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	piratstvo	33	85 %	6	15 %	0	0 %	39	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	ples	16	64 %	9	36 %	0	0 %	25	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	posnetek	8185	61 %	5301	39 %	1	0 %	13487	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	projektor	262	77 %	78	23 %	0	0 %	340	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	spot	21495	95 %	1106	5 %	0	0 %	22601	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	stran	14234	68 %	6718	32 %	0	0 %	20952	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	telefonija	578	87 %	85	13 %	0	0 %	663	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	urejevalnik	107	66 %	55	34 %	0	0 %	162	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	zaslon	184	69 %	81	30 %	1	0 %	266	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	zgoščenka	5	63 %	3	38 %	0	0 %	8	z	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	blog	45	43 %	59	57 %	0	0 %	104	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	delo	215	58 %	158	42 %	0	0 %	373	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	dnevnik	23	45 %	28	55 %	0	0 %	51	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	dokumentacija	32	52 %	30	48 %	0	0 %	62	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	instalacija	213	50 %	214	50 %	0	0 %	427	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	klic	250	50 %	254	50 %	0	0 %	504	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	kolaž	65	43 %	85	57 %	0	0 %	150	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	komunikacija	46	46 %	53	54 %	0	0 %	99	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	material	121	45 %	145	55 %	0	0 %	266	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	montaža	91	42 %	124	58 %	0	0 %	215	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	pirat	6	50 %	6	50 %	0	0 %	12	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	plesen	9	50 %	9	50 %	0	0 %	18	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	podatek	29	50 %	29	50 %	0	0 %	58	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	projekcija	702	59 %	478	41 %	0	0 %	1180	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.

število in odstotek pojavitev po oblikah										obravnavna določujoče sestavine v slovarju		
določujoča sestavina (A)	določana sestavina (B)	AB	%	A B	%	B A	%	vse pojavitve	prevladujoča oblika	SSKJ	SP	SNB
video-	projekt	82	53 %	73	47 %	0	0 %	155	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	stena	41	51 %	39	49 %	0	0 %	80	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	studio	89	50 %	90	50 %	0	0 %	179	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	umetnik	74	57 %	55	43 %	0	0 %	129	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
video-	umetnost	141	42 %	195	58 %	0	0 %	336	z, l	m, prvi del z.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
vikend	paket	55	6 %	869	94 %	0	0 %	924	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
vikend	turizem	3	14 %	18	86 %	0	0 %	21	l	m, neskl. pril.	m, prvi del podr. z.	m, v prid. rabi, prvi del z.
viki	krema	6	7 %	76	90 %	2	2 %	84	l	x	x	x
vila	blok	20	6 %	315	94 %	1	0 %	336	l	ž	ž	vilablok in vila blok
vintage	oblačila	0	0 %	25	93 %	2	7 %	27	l	x	x	v prid. rabi
vip	srečanje	12	60 %	8	40 %	0	0 %	20	z	x	x	m, prvi del z.
vip	vstopnice	103	45 %	94	41 %	31	14 %	228	z, l	x	x	m, prvi del z.
voodoo, vudu	lutka	1	2 %	49	92 %	3	6 %	53	l	x	x	m, v prid. rabi
voodoo, vudu	magija	0	0 %	9	69 %	4	31 %	13	l	x	x	m, v prid. rabi
WC	račka	12	33 %	24	67 %	0	0 %	36	l	x	m	x

Legenda tabele:

določujoča sestavina (A)	prevladujoča oblika ³⁴
tip a (splošni nepridevnik)	z = zloženka (AB)
tip b (lastno ime)	l = besedna zveza z levim prilastkom (A B)
tip c (kratica)	d = besedna zveza z desnim prilastkom (B A)
tip č ((primarno) prvi del zloženek)	

³⁴ Kot prevladujoča je označena tista oblika, katere pojavitve so vsaj za 20 % pogostejše od ostalih.

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, september 2015

Tjaša Kocjan

Izjava kandidatke

Spodaj podpisana Tjaša Kocjan izjavljam, da je besedilo diplomskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno, in

dovoljujem / ne dovoljujem

objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum:

Podpis kandidatke: